

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77

Ejeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lei
Félévre 600 „
Negyedévre 320 „
Egy hóra 110 „

IX évfolyam ♦ 218. szám

1928 Október 13 szombat

* 5689 Tisri 27 *

Dr. Ramaseter Róbert
Budapest
2. Il. 8.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

A dán flottaparancsnok és a többi parancsnokok

Ne féljük el a dán flottaparancsnokot, aki a Farroer-szigetek körül tobzódó trópusi éghajlat hatása alatt belelővetett egy megállani nem akaró angol kereskedelmi hajóba, — ne itéljük el, hiszen ő is csak ember, helyesebben flottaparancsnok, akinek nem adalott meg az a hozzáértő gyönyörűség, hogy a világháboruban kedve szerint lövethessen be ellenséges államok hajóiba s ezáltal létfontosságú jelentőségű hősé emelkedik. Minden önmegtartóztatás megbosszulja egyszer magát s ideges tünetekben oldódik fel. A dán flottaparancsnok legalább is négy évtizeden keresztül várta, remélt, hitte abban, hogy egyszer a dán történelem elsőülttől lapjain is feldereng a szabad lövések hajnala és ő végre kitombolhatja, sőt hősiességbe szublimálhatja érdemű ösztöneit. És hiába várt. Bizonyára olvasta az összes lapokban, hogy Genfben holmi leszerelési konferenciára készülődnek s Párisban az ugynevezett Kellogg-paktumot írták alá nemrégiben — s a dán flottaparancsnok, mint szublimált ember és mint a tekintélyek tisztelője csak természetesen, hogy komolyan vette mindezeket.

— Hát tényleg sohasem lesz háború? — tette fel a tragikus kérdést önmagának a dán flottaparancsnok, talán éppen abban a pillanatban, amikor a látóhatáron felbukkant a szegény angol kereskedelmi hajó körvonala. S ebben a pillanatban az a sok felgyülemlett keserűség, a mely az elmaradt háborúk s a kiállhatatlan pacifista irányzatok miatt parancsnokok szívében felgyülemlett, pattogó vezényszavakban robbant ki s lövegek alakjában egyenesen az angol kereskedelmi hajó oldalának rugatott.

A dán flottaparancsnok, aki úgy nélt ki, mint a háborút, mint az éhes disznó a makkot, megcsinálta tehát a maga kis háborúját, a saját, minden bizonnyal tekintélyes szakállára. S így született meg a dán-angol konfliktus.

Nagyon valószínű, hogy az összes többi konfliktusok, amelyeknek valódi okait a diplomácia kulisszamesterei olyan pomposan tudják elleplezni, — éppen olyan fényes, de hangulati pluszból robbantnak ki, mint a dán flottaparancsnok egyéni háborúja, amelyet egy védtelen kereskedelmi hajó ellen indított. Nemcsak a dán flottaparancsnok, hanem Európa összes aktív parancsnokai, szárazon és vízzen, politikában és természetben, — majdnem kivétel nélkül — a dán flottaparancsnok önzettultengését és hatalmi szülését vallhatják magukénak. Miután mondhatjuk és vágyaik középpontjában mindig több konfliktus felidézésének akaratát foglal helyét, keresnek és ha nem találják, — felidéznek konfliktusokat. Ösztönük tombolása elnyomja a meggonnás és belátás parancsszavát bennük, a Kor tipikus idegesei ők, akik elfojtott ösztöneiket: a kapzsiságot, a végtelenségű kedvet különböző diplomáciai és belügyi jelszavak ezüstlapjára csomagolják.

A dán flottaparancsnok az összes többi parancsnokok szimbóluma, legfeljebb abban különbözik tőlük, hogy hivatalos háborúban kívül próbálkozott egy kis magánháborút csinálni, régi kalózkodás módjára. Azzal természetesen nem törődhetett a

dán flottaparancsnok, hogy otthon a dán mezőkön békés, józan dán parasztok szöngyölnek a földet s legeltetik az állatokat anélkül, hogy az ő ambíciójának konzekvenciáit magukra nézve kötelezőnek ismernek el. A dán parasztok mindezt ideig csak kereskedelmi és irodalmi ösztököttesben állottak Angliával, szállítván neki a vaját és Shakespeare Hamletten keresztül emlékeztetve a szigetország fiait arra, hogy a „lenni, vagy nem lenni” kérdése kimondatlan dán eredetű. Arra azonban világgért sem gondolt a dán paraszt, hogy flottaparancsnoka ré-

vén csaknem háborus konfliktusba keveredik a szigetországgal, nem pedig azért, mert a békés és intelligens dán földműves nem vágyik arra, hogy flottaparancsnokai az ő bőrére éljék ki a háborus ambíciókat.

Bizonyos, hogy a dán-angol konfliktus nem fog háborúval végződni. Dániában szerencsére nincsenek katonai pártok s nincsenek világháborus reminiscenciák. Dánia csak keresett a világháborúban s éppen ezért van annyira józan, hogy hivatalos politikája ne azonosítsa magát a flottaparancsnok ur ambícióival. A konfliktus várható elsimulása azonban korántsem tehető el figyelmünket arról a

mementőről, hogy a világ dolgainak kormányzása ma is a flottaparancsnokok és a flottaparancsnokokhoz hasonló egyéb parancsnokok kezében van, akik remélnék az izgalomtól, ha egy-egy belelővetési alkalmat el kell szalasztaniok. Nekik mindegy, hogy békés kereskedelmi hajókba, vagy páncélosokba lövetnek-e bele: a fő, hogy fogyjon a munició és növekedjen a dicsőség.

S a dán-angol konfliktus történetéből önként adódik a konzekvencia: amíg a mostani parancsnokok állanak Európa élén, addig leszerelés, békepaktum — mind, mind komédia, amelyen vagy nevetni kell, vagy sirni.

(s. l.)

A nemzeti parasztpárt elismeri a kölcsönt?

A Lupta szerint megegyezés jött létre a kormány és a nemzeti parasztpárt között

Kicsérélik a kamara egész tisztikarát

(Bucuresti-Bukarest, október 12. Az Uj Kelet tud.) A Vitorul, a kormány hivatalos lapja, mai számában ismét cáfolja a kormány közeli távozásának híreit. A Vitorul szerint a nemzeti parasztpárt az ujj és az eddigiekkel sokkal élesebbnek hirdetett harc beszüntetésére és a kölcsönkérdésben való megegyezésre vonatkozólag. A Lupta kormányforrásból úgy értesül, hogy a két politikus között megegyezés jött létre, amelynek értelmében

a nemzeti parasztpárt fenntartás nélkül elismeri a liberális kormány által megkötött kölcsönt, ha az rövid időn belül megvalósul,

miután megvan győződve a külföldi tőke közreműködésének szükségességéről. A Lupta úgy tudja, hogy a kölcsönre vonatkozó elvi megállapodáson kívül Duca és Mihai Popovici megegyeztek arról, hogy

lások sikerét veszélyeztesse. Mint a Lupta írja, Duca belügyminiszter az utóbbi napokban a legnagyobb diszkréció mellett több ízben is tárgyalt Mihai Popovicival az új és az eddigiekkel sokkal élesebbnek hirdetett harc beszüntetésére és a kölcsönkérdésben való megegyezésre vonatkozólag. A Lupta kormányforrásból úgy értesül, hogy a két politikus között megegyezés jött létre, amelynek értelmében

a nemzeti parasztpárt fenntartás nélkül elismeri a liberális kormány által megkötött kölcsönt, ha az rövid időn belül megvalósul,

miután megvan győződve a külföldi tőke közreműködésének szükségességéről. A Lupta úgy tudja, hogy a kölcsönre vonatkozó elvi megállapodáson kívül Duca és Mihai Popovici megegyeztek arról, hogy

kozálag is, hogy a liberálisok elősegítik a kormányváltozást anélkül, hogy az ellenzéknek a kormánybuktató akciót folytatnia kellene.

Bukarest, október 12. Duca belügyminiszter ma délelőtt hosszabb megbeszélést folytatott Nicu Saveianuval, a képviselőház elnökevel a kamara új tisztikarának megválasztására vonatkozólag. Ismeretesen a kamara jelenlegi öt alelnök közül hárman: Istrate Micescu, Simionescu-Barlad és Manolescu-Strunga éles támadásra készülnek az igazságügyminiszter ellen Irimescu-Cändesti és Tolea képviselők letartóztatása miatt. A megbeszélés nyomán biztosra vehető, hogy a kormány teljesen új tisztikart fog megválasztani, hogy elkerülje annak látszatát, mintha a liberális parlament küzdenie saját kormánya ellen.

A moldovai liberális képviselők is a kormány távozását követelik

A bukaresti táblai ügyészség Irimescu-Cändesti és Tolea kiadatását kéri a parlamenttől. Három képviselőházi alelnökkel a liberális képviselők védelmére Stelian Popescuval szemben

(Bucuresti-Bukarest, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Hétfőn délelőtt a szokásos formások között ünnepélyes tedeummal, majd a trónbeszéd felolvasásával kezdetét veszi a parlament 1928—1929-es szessziójának őszi ülészaka. A végsőkig feszült atmoszférában ikezdte meg tanácskozásait a liberális parlament és kétségtelen, hogy kormányt még olyan súlyos helyzet elé nem állítottak az események, mint ahogyan ez most Bratianu Vintila kormányával történt. A kölcsön, amelyet pontosan egy esztendővel ezelőtt jelentett be Bratianu Vintila, még mindig nincs megkötve, ezzel szemben viszont már a hétfő délutáni ülésen megvitatásra kerül a mil-

liárdos petróleumpanama egész komplexuma.

A kormány szerencséseje

A nemzeti parasztpárt a március 15-iki bukaresti határozatnak megfelelően ezúttal sem vesz részt a parlament ülésén, ahol az ellenzék a nemzeti parasztpárt jóvoltából megválasztott Jorga és a liberálisok által protezsált Papacostea képviseli. A nemzeti parasztpárt kombattáns képviselőinek távolléte hihetetlenül megkönnyíti a kormány kétségkívül súlyos helyzetét, mert nem lesz, aki felelősségre vonja Bratianu Vintilát a tizenegy hónap óta szakadallanul tartó kölcsöntárgyalások eredményei felől.

Egy másik hatalmas támadó felülete is volna az ellenzéknek, a petróleumpanama, amelyről a nyomozás során kiderült, hogy magas állami méltóságokat viselő liberális politikusok is résztvettek benne, sőt az egész kormány, a kamara és a szenátus is részesei voltak a panama egy jelentős részét képező Eldorádó törvényjavaslat megszavazásának.

Ha a liberális párt fegyelme és köhéziója a régi volna, úgy ez az őszi szesszió a legnagyobb nyugalomban telne el és a parlament szó nélkül venné tudomásul azt is, hogy miután a júliusi rendcsön megszavazását, most a kormány bejelenti a trónbeszédet, hogy a köl-

esőn a megvalósulás útján van. A Stelian Popescu igazságügyminiszter és az Istrate Micescu kamarai alelnök közötti konfliktus azonban a liberális kormánynak „illegális” ellenzéket teremtett, és pedig — amire még nem volt példa a történelemben — saját pártjából. A bukaresti tábla ügyessége átiratot intézett a kamarához, amelyben kéri Irimescu-Candesti és Tolea képviselők mentelmi jogának felfüggesztését. A két képviselő, akik a panamából kifolyólag már hónapok óta ülnek Vacarestiben, jelentős szerepet töltenek be a liberális pártban. Egyikük a dambovitai li-

berális szervezet alelnöke, a kormány képviselői között hatalmas táboruk van. Ennek a tábornak az élén áll Istrate Micescu aki egyébként is régi személyes ellensége Stelian Popescu igazságügyminiszternek és aki a mentelmi jog felfüggesztése elleni beadványt fel fogja használni arra, hogy irtózatot támadásba rússzítse az igazságügyminisztert.

Liberális képviselők kéri a kormány távozását

Bukaresti lapok jelentése szerint Istrate Micescu mögött egyre nagyobb

számban sorakoznak fel Irimescu-Candesti és Tolea hívei. Az „Adeverul” jelentése szerint Manolescu Strunga kamarai alelnök strungai birtokán a moldovai liberális képviselők értekezletet tartottak, amelyen Victor Iamandi jasi liberális vezér, Simionescu-Barlad kamarai alelnök és mások vettek részt. A liberális képviselők kimondták, hogy teljes erővel fognak harcolni Stelian Popescu igazságügyminiszter ellen. Elhatározták, továbbá, hogy kéri fogják a kormány rövid időn belül való távozását és azt, hogy Bratianu Vintila Maniu Gyulát ajánlja utódul a régenstanácsnak.

Balfour lord, Weizmann Chajim és Godard professzor Erdély zsidóságának Palesztinával szembeni köteletségére appellálnak

Cluj-Kolozsvár, okt. 12. Amint az Uj Kelet tegnapi számában is megírta, Wilenszki Jehuda dr., a Cionista Világszervezet vezérkarának egyik legkiválóbb tagja, vasárnap Kolozsvárra érkezik és személyesen fogja vezetni az erdélyi Keren Hajjesszód kampányt. Hogy Wilenszki dr. erdélyi szereplése milyen rendkívüli jelentőségű eseménye az erdélyi zsidó közéletnek, arra beszédes példa, hogy Wilenszki utazásával kapcsolatban nemcsak a legmagasabb cionista körök, de a Palesztina-eszmének két legkiválóbb barátja, az agg Balfour lord és a világhírű Godard professzor is felfigyeltek Erdélyre.

Ime, mit ír

Balfour lord

Erdély zsidóságának:

Dr. Jehuda Wilenszki, a Keren Hajjesszód delegátusa Önökhöz érkezik, hogy támogatásukat kérje a Palesztinában folyó országépítő munkához. Dr. Wilenszki kiváló képviselője a cionista mozgalomnak és a zsidó népek. Remélem, hogy az erdélyi zsidóság is teljesíteni fogja köteleseit és támogatni fogja őt a kitűzött cél érdekében.

Balfour.

Dr. Weizmann Chaim

a Cionista Világszervezet elnöke az alábbi levelet küldte el:

Erdély zsidóságához!

Az új év kezdetével ismét megkezdjük munkánkat a világ minden országában Erec Jisráélben a zsidó paraszt már learatta termését és most indul a mezőre szántani a téli vetés részére. A tanító is készült felelősségteljes hivatását betölteni. Ugyanakkor a különböző országokban munkához látnak a jeruzsálemi delegátusok vezetés alatt a Keren Hajjesszód barátai és munkatársai is, hogy a zsidó tömegeket felkeressék és megszerezzék tőlük a Keren Hajjesszód részére azokat az összegeket, amelyekkel az országépítés munkáját tovább lehet folytatni és ismét egy lépéssel előrehaladni azon az uton, amelyen már eddig is sikerrel jártunk.

Dr. Jehuda Wilenszki egyike a Keren Hajjesszód ezen kiváló munkatársainak, akinek sikerült Európa és Amerika különböző országaiban a zsidó

tömegek szívéhez férköznie és velük a Keren Hajjesszódot megszerettetni. Dr. Jehuda Wilenszki neve eléggé ismertes önök előtt, ezért fölöslegesnek tartom róla, tehetségéről és kiváló tulajdonságairól sokat beszélni. Meggyőződésem, hogy a Keren Hajjesszód direktóriuma helyesen választott, amikor őt kérte fel arra, hogy Erdélyben az 589. évi Keren Hajjesszód-akciót beindítsa.

Önök előtt ismert okokból, legnagyobb sajnálatomra, nem volt alkalom Erdélyt meglátogatni. De a hozzám érkezett értesítésekkel megismerhettem Erdély zsidóságának a zsidó nép jövőjébe vetett erős hitét és az őnök országára iránti szeretetét. Biztos vagyok benne, hogy Erdély zsidóságának minden rétege, pártnyalatra való tekintet nélkül részt fog venni a most meginduló akcióban és készséggel fogja támogatni dr. Wilenszkyt nehéz munkájában.

A világ összes népei Palesztina felé fordulnak tekintetükkel és lélegzetfogyva figyelik azt a kísérletet, amelynek célja a világ egyik legőreggebb népének feltámadása ősei földjén. Chalucaink ezrei készen állnak úgy Erec Jisráélben, mint a diaszporában, hogy eleget tegyenek történelmi hivatásuknak. A mi feladatunk előteremtési számukra az anyagi eszközöket. A népi ideál szól az egész világ zsidóságához és kér segítséget az országépítő munkához. Ebben a szent köteleltségteljesítésben minden zsidónak részt kell vennie.

Erős meggyőződésem, hogy dr. Wilenszki páratlan energiája és az ügy iránti nagy szeretete, párosulva az Önök aktív támogatásával, előbbre fogja vinni nemcsak az erdélyi Keren Hajjesszód ügyét, hanem Erec Jisráél-i munkánkat is.

Chaim Weizmann.

Harmadiknak álljon itt

Justin Godard

francia szenátor, volt miniszter, a „France Palestine” elnökének levele:

Páris, 1928 aug. 14.

Dr. JEHUDA WILENSKI urnak,
a Keren Hajjesszód delegátusának,

Berlin.

Mélyen tisztelt Uram!

Nagy örömmel értesültem arról, hogy Ön Erdélybe készül az ottani Keren Haj-

jesszód-akció megindítására és annak az ügynek az érdekében, amelyet mi annyira szeretünk és amelyben a Kelet új-jáépítését véljük üdvözölhetni. Ez a mű a cionisták kezdeményezésére épülő zsidó nemzeti otthon Palesztinában.

Fölsőlegesnek tartom Ön előtt hangsúlyozni, hogy Franciaországban napról-napra többen figyelnek föl erre a munkára és kísérik azt szerető érdeklődéssel. Különösen tevékeny az ügy támo-

Egyszerre háromfelé kémkedett egy Bécsben lefogott banda

Elkészült a vádirat Reindlék ellen. Egész sereg csalást és hamisítást követtek el

Bécs, okt. 12. November közepén érdekes kémkedési ügyet tárgyalt a bécsi esküdtbíróház. A bűnpör vádlottjai volt törzshadseregbeli tiszt, akiket az ügyesség a kémkedésen kívül okmányhamisítással és emberrablás kísérletével is vádol. A három vádlott Reindl Jenő 31 éves biztosítási ügynök, Hanika János 40 éves nyugalmazott alezredes és Müller Kurt, ezidőszert utazó, a háboru alatt pedig hirszerző tiszt. Ehhez a társasághoz tartozott Pickert Leó volt főhadnagy is, aki Cimpoca volt vezérkari őrnaggyal együtt Csehszlovákiában kémkedett Magyarország javára.

Pickertet 1925-ban Prágában három évi börtönrre ítélték kémkedésért

A börtönből való kiszabadulása után Bécsbe jött és Müllerrel valamint Reindl lal együtt

elhatározták, hogy Cimpoca őrnaggyal, aki Pickert ellen vallott valami ürüggyel át fogják csalni Magyarországra és kiszolgáltatják a hatóságoknak

Ugyanakkor pénzre lévén szükségük, felkeresték a csehszlovák követséghez besorozott Varga József századost, hogy fontos okmányokat fognak neki eladni. Bár Vana kezdetül fogva elutasítón viselkedett a titokzatos kalandorokkal szemben, Reindl és Müller mégis átadták neki az áltóltagos okmányokat, amelyekről

Vana nyomban megállapította, hogy hamisítványok, értesítette a bécsi hadügyminisztériumot, mire Reindl a hadügyminisztérium épületében letartóztatott.

Mint kilünt, Reindl és társulata hivatásosan üzte a hamis kémkedést és egyidejűleg szállította a jó cég a hamis okmányokat Magyarországnak, Csehszlovákiának és Jugoszláviának. Különös, hogy kimutathatóan csak magyar részről sikerült pénzt kicsikarni amennyiben Loskay magyar nemzeti hadseregbeli kapitány és Hegyi őrnagy többször adták át nagyobb összegeket a banda tagjainak, hogy utazzanak Jugoszláviába

A banda mindannyiszor felvette ugyan a pénzt, azonban Bécsben kérésztette, azokat az okmányokat, ame-

Győződjön meg a

Blänária Centralé

olcsó árairól

Pesanyik-bundák 16000 Leitől
Szijszkinbundák 10000
Gyermekbundák 1000

Mandelbaum József

Cluj, Str. G. H. Baritiu (v. Malom-u.) 8.

galása érdekében a Franco-Palesztina egyesület és a „Palestine” hetilap. Mi megkísérüljük ezen ideál jogosultságát és ezen mű politikai és nemzetközi jelentőségét a francia közvélemény tudatába belevinni.

Kívánom Önnek, hogy abban a nehéz munkában, amelyet Erdélyben megkezd, érezze az országépítő munka barátainak érdeklődését és szeretetét, amelyet van szerencsém Önnek az ő nevükben tolmácsolni és kívánom, hogy vállalkozása teljes sikerrel járjon.

Legmelegebb szimpátiámat fogja Ön kísérni utján és boldog leszek, ha munkájának kedvező eredményeiről fogok értesülni.

Pogadja Uram tiszteletem kifejezését

Justin Godard

lyekét a magyar honvédelmi minisztérium hirszerző osztálya kéri tőle.

Ennyi azonban még nem elég. Reindl egy egészen különös köpenykedést is végrehajtott a bécsi postaigazgatóságon. Egy napon bemutatkozott Diensner főellenőrnek, mint számvevő kapitány és kérte hogy szolgálatba ki neki az osztrák táviró telefonvonalak kábelterképét.

Mint hogy a kérdezősködésekre a hadügyminisztérium egyik osztályfőnöke igazolta ezt a kérést, minden további nélkül kiszolgáltatták számdra a kívánt térképeket.

Csak jóval később jött rá a postajagazgatóság, hogy felrevezettek. A katonai bürokon kívül Reindlnek egész csomó provizóris csalást is terhére irnak, amelyekkel hamis biztosítási kötvények útján követelt el annál a társulatnál, amelynek alkalmazásában állt. Ausztriában ez lesz az első kémkedési per, amely fölött az esküdtbíróház fog itélkezni.

Mottó:
Zongora véte
bizalom dolga

Legnagyobb garancia erre az 58 év óta fennálló

Triska I. cég

cég kitűnő hírneve, mint egyetlen és legnagyobb szaküzlet Erdélyben. — Förster világmárka vezérképviselete.

Zongorák

kaphatók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. — Cluj, Strada Saguna 14. — Telefonszám 4-19.

Select-mozgó

Megható műsor!

LILIAN GISH

a „Fehér apáca”, „Romola”, „Skádát betű” és „Bohéme” című filmek felejthetetlen művésznője

ANNIE LAURIE

(Skócia hősnője) legújabb drámájában. — Monopol Metro-Goldwyn.

(Oradea-let tud.) Te Nagyváradra, amely deli el a oszlatását. okozott kü don, kijelö jait is, akik biharmegye megjelentek polgármeste meben atve hivatalát.

Egy Ger Bogdan Jor tanácstagok jelentette, h mesteri hiv

mindadda mig erre rian

A prefektus aiszló iumi nem volt iszviselőne lávratot fel hatatlan alá szernit azt nom akarta

nem tekin autentikus emutkozó

Dr. Bogdan Egy Gerge kijelentette, sag álszvi vezetést es fogjai ma le Jonsescu kez tal; Egy G us mindadda mig a miut trkezik Nag. Az Uj Ke zait Egy G a felosztás nyilatkozato — Nem; n lem, hogy a törvénytelen hajszának a teljes eszter tanács ellen,

Természetl en a dol dultunk

amely remé ba a maxim nácsot.

Az interin tagja van A kereskedelmi lenesen a vé vette át. A z vatalosan dr ség vezetését ságot dr. So zottságban, a tagja volt, E

Egy id

lito

nagy vevők

el

A. Anlatok

Gorkij örökre el akarja hagyni Oroszországot?

Páris, október 12. Rigai jelentés közli, hogy Gorkij Maxim, akit hónapokkal ezelőtt, orosz földre érkezésekor különvont várt és diszürség sorfala fogadott, megbízható értesülés szerint már a közeljövőben örökre elhagyja Oroszországot és visszatér Olaszországba. Gorkij ezt az elhatározását azzal magyarázza, hogy egészségi állapota követeli meg az orosz föld elhagyását, ahol nem bírja el a kegyetlen klímát.

A rigai lapok ezt a magyarázatot nem

tartják elfogadhatónak. Gorkij elutazási szándéka a lapok cikkei szerint arra a konfliktusra vezethető vissza, amelybe a világhírű író a szovjetvezetőkkel került. Gorkij interveniált a sajtó- és szólesszabadság vissznállítása érdekében, de a nepbiztosok természetesen hallani sem akartak a köveletés teljesítéséről. Ugy látszik, hogy Gorkij több éves külföldi tartózkodása alatt elszokott a szovjet légkörétől és most menekül, mert attól tart, hogy ez az atmoszféra megfojtja.

Nyomtalanul eltűnt egy francia tengeralattjáró

PÁRIS, október 12. A tengerészeti minisztérium közlése szerint az Undine 600 tonna tengeralattjáró nyomtalanul eltűnt. A tengeralattjáró Cherbourg-ból indult el és október 9-én kellett volna Bisertába érkeznie. Lehetéges ugyan, hogy a tengeralattjáró motordefektus miatt késik, a tengerészeti minisztérium azonban mégis több hajót küldött ki az eltűnt tengeralattjáró felkutatására.

Tengerészeti körökben az Undine tengeralattjáró sorsát komoly aggodalommal kísérik, miután a késő esti órákig a hajó sorsáról semmiféle értesítés nem érkezett. A tengeralattjáró legénysége 42 matrozából és 9 tisztből állott. Az Undine a Földközi tengeren hajózott, kísérleti útból.

Venizelosz nyilatkozott Belgrádban a görög-jugoszláv megegyezésről

(Belgrád, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) Venizelosz görög miniszterelnök ma reggel fogadta a külföldi sajtó képviselőit, akik előtt így nyilatkozott:

— Ugy hiszem, hogy véglegesen megállapodtunk abban az alapon, amelyen a technikai szakértőknek kell majd tárgyalásokat folytatni, úgyhogy azután már csak a megszerkesztés dolga marad hátra. A vonatkozó jegyzőkönyvet a dejeuner után, sőt esetleg már azelőtt, alá fogjuk írni. Nem kell különösebben hangsúlyoznom, hogy

mily meglepedésemre szolgál látni azt, hogy a két ország tovább fejlesztí azokat a jó szomszédsági szálakat.

amelyek már eddig is több generáción keresztül összefűztek bennünket. Ez különben csupán realizálása annak a politikának, amelyet Szaloniki tekintetében folytatok. Megkezdtem Rómával s folytatni fogom Törökországgal és Bulgáriával szemben. Mi készek vagyunk Bulgária számára kereskedelmi könnyítéseket nyújtani az Egei-tengerre való kikerülését tekintetében.

Ugyanazokat a könnyítéseket fogjuk biztosítani Bulgáriának, mint Jugoszláviának, kivéve a szabad zónát,

miután teljesen lehetetlen, hogy Szalonikiben szintén megszámlálhatatlan zónát létesítsünk. A bolgárok saját magukkal számoljanak azért, hogy Dedeagacs kikötője nem/elegeti ki érdekeiket, miután igen közel van saját kikötőjükhöz, Bourgashoz, másrészt azért, mert hallatlan összegeket kellene abba befektetni.

A Sumenkovicseal folytatott megegyezéseire térve, kijelentette a görög miniszterelnök, hogy

azt fogja proponálni, hogy a jegyzőkönyvet hozzak nyilvánosságra, még mielőtt azt ma az ő és Sumenkovicse aláírásával ellátnák.

Kijelentette emután, hogy Ismet pasa utján meghívást kapott Angorába, amelyet azonban nem fogadhat el, egyrészt, mert fáradt, másrészt, mert a táj még nincs teljesen előkészítve látogatására. Még vannak bizonyos kérdések, amelyeket előbb el kell intézni, mielőtt Angorába utazna, mert

ha úgy térne vissza, hogy semmilyen megegyezést sem sikerült létesítenie, ez kedvezőtlen benyomást keltene.

Mindazonáltal, ha ragaszkodnak hozzá, el fog menni Angorába.

A Bulgáriával kötendő jövőbeni szerződést illetőleg Venizelosz kijelentette, hogy még nem lépett érintkezésbe a bolgár kormánnyal s így nem is ismeri annak intencióit. Reméli azonban, hogy az ő eszméi jó fogadtatásra fognak találni.

Az újságírók azután megkérdezték Venizeloszt, mi a véleménye Jovanovicse-nak, a szerb agrárpárt elnökének azon kijelentéséről, mely szerint

Jugoszláviának nincs semmi különösebb érdeke abban, hogy Görögországgal hasonló paktumot kössön, mint amintő Rómában Görögország és Italia között létrejött.

Venizelosz erre azt felelte, hogy Jovanovicseknak igaza van, mert a görög-olasz

érdekek egészen más természetűek, mint a görög-jugoszláv érdekek. Kijelentette továbbá, hogy semmi tudomása sincs arról, mintha valamilyen görög-jugoszláv vegyes bizottság ülésezne Párisban, amely bizonyos katonai kérdéseket tárgyalna. Hozzáfűzte még, hogy az egész világ meg lehet elégedve azzal a politikával, amelyet Görögország folytat, mert ez a politika az összes szomszédokkal való jóviszonyt célozza. Végül még kijelentette Venizelosz, hogy ezen kijelentéseivel az esetleges gyanút kívánja eloszlatni.

Jugoszláviának tudnia kell arról, hogy mit szándékozik tenni Rómában és Rómában, hogy miben jár most Belgrádban.

Sándor király egyébként ma délben dinét adott Venizelosz tiszteletére.

Sumenkovicse az est folyamán, meg-egyszer találkozott Venizelossszal. Beszélgetésük körülbelül egy óra hosszát tartott.

A technikai megbeszélések alapján szolgáló jegyzőkönyvet a beszélgetés során még nem írták alá.

Politisz görög külügyi osztályfőnök és Subotics szerb külügyi osztályfőnök kaptak megbízást arra, hogy ennek a jegyzőkönyvnek utolsó szakaszait megfogalmazzák, amelyet valószínűleg az éjjel tíz órakor tartandó zártkörű diné alkalomával fognak aláírni. Venizelosz éjjel fél 12 rakor hagyja el Belgrádot.

Későbbi belgrádi jelentés szerint csütörtökön este 10 órakor a külügyminiszteriumban Venizelosz görög miniszterelnök aláírta a jugoszláv kormánnyal megkötött egyezményt. A kiadott hivatalos kommuniké szerint az aláírt jegyzőkönyv azokat a megállapodásokat tartalmazza, amelyekről Venizelosz és Sumenkovicse az utóbbi napokban tárgyaltak. A jegyzőkönyv alapján a legkövetkező időkben kidolgozzák a végleges egyezményt. A vitás kérdések megoldását tartalmazó egyezményen kívül megállapodtak abban is, hogy a két ország kormánya barátsági szerződést köt. A paktum feltételei minél szélesebb alapokra terjeszkednek és öt évre van kötve.

Venizelosz csütörtökön éjjel 12 órakor elutazott Athenába.

A kolozsvári rendőrség letartóztatott egy házasságszédelgő szélhámost, aki erdélyiszerte különböző ánevek alatt követte el szélhámosságait

(Cluj-Kolozsvár, október 12. Az Uj Kelet tud.) A kolozsvári rendőrség ma viharosmúltu kalandort tartóztatott le, aki éveken keresztül a legkülönbözőbb helyeken és legkülönbözőbb módon a szélhámosságok egész sorát követte el. Mészáros Lajosnak hívták a talentumos kalandort, aki többek között már az osztrák-magyar hadsereg nyugalmazott aktív főhadnagyaként is szerepelt és ilyen minőségben hölgyeknek, valamint hozományok megőrzésével foglalkozott.

Mészáros Lajos egész Erdélyt végig kóborolta és széleskörű ismeretségre tett szert. Minden városban akadt egy-egy lány, aki a snájdig külsejű főhadnagy tetszését megnyerte, amely tetszés az illető hölgyeknek mindig kisebb-nagyobb pénzösszegekbe került.

Kóborlásai közben Temesvárra is elvetődött Mészáros Lajos és ez az utia végzetts is volt rányerve, mert itt ismerkedett meg N. I.-vel, a lenszöke hajú, kis polgárlánnyal, aki nemcsak finom szépséggel, de tekintélyes hozományval is rendelkezett. M. I. most itt van Kolozsváron és a rendőrség büntügyi osztályán Mohaleanu komiszar előtt panaszokdítatásról.

— Azt ígérte, hogy feleségül vesz. Már az eljegyzés napját is megbeszél-
tük...

A régi nőta, M. I. a gavallér hálójába került, aki eicsáhitotta, kiforgatta pénzéből és aztán otthagya Mikor Mészár-

rost a letartóztatás érte, mint detektív szerepelt az egyik kolozsvári szállodában. A detektív vedlett főhadnagy-szélhámost, aki a bizonyítékok sulya alatt a rendőrségen beismerte tetteit, átkisérték az ügyészség fogházába.

butor

vásárlás bizalom dolga

Marosvásárhelyre (Tg.-Mures)

Székely és Réti

Erdélyrészi Butorgyár Rt, hatalmas raktárral.
Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann
zongora és pianó gyárak képviselője.

Hitelképes egyéneknek kedvező üzleti feltételek

Hirdessen az Uj Keletben

Szépség, fiatalság titka
az arcbőr helyes ápolása — Ez pedig csakis kizárólagosan a világhírű „Mária szeplő-crém”-mel érhető el.
Puder 20 és 35. Szappan 18 leí. Postán is megrendelhető. 1:0 leínel portómentes átvétel. Mindenütt kapható. Főleirat Császár, yögyszertár, Tg.-Mures

ZEPHIR
Tél

-kályhával tüt ma már a „Makk-á-z” is.
Ha jó kályhát akar, szerezz be már is.
10 kg. fával tüt egy 80 m² szobát 24 óráni!
Leggazdaságosabb. Leghigiénikusabb. Világ-szabadsalom. Tartóssága örökös: 10 évi garancia
ARLAPOT KÉSZSÉGGEL KÜLD:
Szántó Dezső és Fia
Gradea, Str. Marasesti 8. Telefon 4-91.
Városi iroda: Str. Avram Iancu 8.
Acéltémez-redőnyök. Esslingeni faredőnyök.
Vasszerkezeti cikkek.
Kolozsvári vezérképvislet Babós & Co vaskeresk.

Eredeti és elsőrendű kiállítású
szőrmemodellekben és a legdivatosabb női szövetkabátokban
nagy választék a
Mártonffy Testvérek & Co.
szőrmenyáruházában
Cluj, Piata Unirii No 20.
Előzetes kiszolgálás. Rendszeres fizetési feltételek. Feltűnő olcsó árak.

— Egy versenyek...
— A N...
— Kolu...
— Mege...
— Pron...
— Zita...

Egy 6 éves hegedűművész hangversenye. Havas Kato, a hatéves gyermek-hegedűművész, aki már többször szerepelt a kolozsvári közönség előtt, november folyamán a katolikus gimnázium dísztermében önálló hangversenyt tart, amely iránt máris igen nagy az érdeklődés.

A Noár legújabb száma. Az erdélyi ifjú zsidóság elítélésének ellenében, fiatalos erővel és meleg lendülettel áthatott újságja, a Noár, E lapnak most jelent meg a 9-ik száma. Az első cikk a Barissziák és Avivák felhívása a téli munkára, amelynek fel kell ölelnie a sáhel, a Keren Kajemet és Keren Hajeszód-munkát kívül a belső zsidó nevelést. Dr. Ritter Samuel, a Szövetéség, a Barisszia és a Zakének közötti viszonyról szól hozzá eredeti szempontból. Fischer Ernő a jom-habitachdut tanúságait ismerteti széles perspektívájú írásban. Resenfeld Sándor Jabotinszkihez intézett megleghangú levele után Kasziner Ernő a magyarországi Avivák és Barissziák II. konferenciájáról ír friss színekkel. Halmágyi Mária verset ír: Vándorolnak a kövek címmel. dr. Weisz Mendel a Noár nevelő és propagáló hatásáról értekezik. Hirsch Simon az egységbontás ellen két sikra, Bergmann Pálnak pedig egy a jom-habitachdutról lemaradt referátuma a körzeti élet megerősítéséről egészi ki a 24 oldalas lapnak propaganda részét, amelyhez egyéb közlemények csatlakoznak a héber kultúráról, a cionista világból, a külföldi Barissziánusokról, stb. Az utolsó oldal a rendszeres héber leckét közli.

Minden takarékos háziasszony dr. NOSEDA szappantartó szab. Lyukas-szappant használ!

Kolumbus spanyol volt. Madridból jelentik, hogy a Kolumbus szarinaszása feletti spanyol-olasz vita Serano madridi egyetemi tanár kutatási eredménye szerint egyelőre Spanyolország javára dönt el. Serano professzor ugyanis anyakönyvi adatok alapján kiderítette, hogy Amerika fölfedezője Jerez de los Cabaleros nevű spanyol falucskában született. A madridi professzor állítása kétségtelenül éles vitákra fog még alkalmat adni a Kolumbus-kérdés olasz kutatóival.

Megejlt az első cigány nyelvű lap. Moszkvából jelentik: A szovjet cigány nyelvű folyóirat megindítását engedélyezte. Az új lap, amely arról nevezetes, hogy e nemből a legelső, már meg is jelent. Mindjárt az első szám nagy cikkben számol be a cigányok kóborlásainak történetéről. Egy másik cikk a kulturális szervezkedést propagálja és cigány novellákat közöl.

Promontor zsidó hitközsége beporolt Zita exkirálynőt. Budapestről jelentik: A budapesti törvényszék a legközelebbi napokban érdekes pörben fog ítéletet mondani. A promontori zsidó hitközség perelte be Zita exkirálynőt. Még Ferenc József életében a Zita exkirálynőtcm című ny. nrdl. ao u promontori hitközség jelent meg nála és arra kérte, hogy ajándékozzon egy telket a promontori zsidó templom építéséhez. Ferenc József megígérte, hogy a kérést teljesíti. Később azonban a promontoriak legnagyobb meglepetésére a kabinetiroda-írásban arról értesítette őket, hogy tévedésről van szó, a telket más célokra használták föl. Erre a promontori hitközség újabb küldöttsége tisztelt Ferenc Józsefinél, aki újra kijelentette, hogy odaadja az ingyen telket. A hitközség mégsem kapta meg a telket, mert azo egy női kongregáció házáat építették föl. Közben kibört a háború és az ügyet elfeledték. Nemrégiben a promontori hitközség egyik tagjának eszébe jutott Ferenc József ígérete és erre jogutódjához, Zita exkirálynőhöz fordultak, aki azonban fődvarmestere után tagadja, hogy Ferenc József jogutódja volna. A promontori zsidó hitközség erre beperelte Zita exkirálynőt.

Vetkőzési jelenet a törvényszéki tárgyalóteremben. Berlinből jelentik: A berlini laikus bíróság előtt tegnap egy jelenet játszódott le, amelynek folyamán lármás eseményekre is sor került. Egy asszony, akit csallás miatt vontak felelősségre, elmebetegnek tettette magát és a tárgyalóteremben hirtelen elkezdett vetkőzni. Amikor az asszony már majdnem Éva-kosztümbe állott, az elnök kiűrtette a termet. A tárgyalás újból való megnyitására sokkal több hallgató iparkodott a terembe jutni, mint amennyien oda befértek. Amikor a teremőr a hallgatóság egy részét ki akarta szorítani a teremből, egy berugott ember torkonragadta a teremőrt. Valóságos birkozóverseny támadt, amelynek az vetett véget, hogy a rendőrök gumibotjaikkal oszlatták szét a kíváncsiakat. A szimuláns nőt egyébként egyévi fogházra ítélték, családja miatt.

*Ha Kolozsváron tájékozódni akar, feltétlenül nézze át a »Calauza-Útmutató« ingyenes reklámlap októberi számát.

Tartalmazza: az összes vasuti és autóbusszmenetrendeket, állami és városi hivatalokat, konzulátusokat, orvosok címeit, a legjobb beszerzési forrásokat stb.

Megtalálható az összes kávéházak, ban, éttermekben, vendéglőkben, cukrászdákban, orvosok várószobáiban, fodrász- és manikürszalonokban és a szállodák portásainál. Mindenki teljesen ingyen megkaphatja a szállodák portásainál.

Bombamerénylet egy vonaton. Londonból jelentik: Bombay közelében egy gyorsvonaton robbanás történt, amelynek következtében két vonaton darabokra zúzódt. A robbanás az utasok közül négyet megölt, tízet pedig súlyosan megsebesített. A rendőri nyomozás megállapította, hogy a bombát nem kívülről hajították, hanem bent a kocsiiban helyezték el, megálapította még, hogy a merényletnek politikai háttere van, minthogy ugyanazon a vonaton kellett volna utaznia a Simon-féle bizottságnak, amely tudvaleg az indiai viszonyok tanulmányozására ment Indiába. Ez a bizottság azonban lekéste a vonatot, úgy, hogy a bomba olyanokat ölt meg, akik politikailag teljesen indifferensek. A robbanás két gyárost, egy magasállásu hindu papot és egy lapszerkesztőt pusztított el.

Ügyvédi hír. Dr. Mihelffy Albert bukaresti ügyvéd, ügyvédi irodáját Cluj, Strada Universitatii No. 4. alá helyezte át.

Horan amerikai újságíró Párisból Angliába szökött. Berlinből jelentik: A Vossche Zeitung londoni tudósítójának közlése szerint Horan, a francia területéről kiutasított amerikai újságíró a francia hatóságok intézkedését megelőzve es tudtukon kívül Angliába távozott. Az angol-francia újságírószervezet párisi központja kizárta Horant tagjai sorából.

Osztrák kommunisták szöktek át magyar területre. Budapestről jelentik: Soproni jelentés szerint a nyugat-magyarországi határon tegnap több kommunista magyar földre szökött át. A kommunistákat az osztrák csendőrség ildőzte, mert részeseik voltak a kommunisták lbécsuihelyi zavargásában. Öt kommunistát a magyar határrendőrök őrizetbe vettek.

Nem sikerült a „Miss Columbia” repülőstartja. Párisból jelentik: A Chicago Tribune newyorki távirata szerint a Miss Columbia óceánrepülőstartja nem sikerült. Levine és pilótái az előre elhatározott időben tegnap a kora reggeli órákban tényleg startoltak a Rosevelt-földi repülőterem, de a repülőgép nem jutott tovább Gofeournál. A kényesrepülőszállás következtében a Miss Columbia súlyosan megrongálódott. Sebesülés nem történt, de az óceánrepülést néhány nappal el kellett halasztani.

SPORT

Jakobi Dudi

Négy esztendeje mult el a napokban annak, hogy utolsó útjára kísértük el az erdélyi zsidó sport nagy halottját: Jakobi Dudit. Az erdélyi zsidóság regenerálásának egyik legderekabb harcosa dőlt ki vele a küzdők sorából, aki egész tehetségét és fiatalos lelkesedését állította sorompóba az erdélyi zsidó közélet frontján. Azok között a célok között, amelyeknek megvalósítását a nagy lendülettel meginduló erdélyi zsidó nemzeti mozgalom maga elé tűzte, első helyen állt Max Nordau jelszavának a „Muskeljudentumnak” megeremítése is és Jakobi Dudi az elsők között volt, aki a zsidóság fizikai és testi megerősödésének szükségességét átértette és azért teljes odaadással dolgozott is. A Haggibbor fénykora az ő nevéhez fűződik és az ő közreműködésének orozslánrésze volt abban, hogy a Haggibbor tiszteletet és respekust szerzett nemcsak Erdélyben, de az ország határain túl is a zsidó névnek. Nemesak azért, mert Jakobi Dudi különös istenáldotta tehetséggel rendelkezett, de elsősorban azért, mert Jakobi Dudi egy pillanatra sem felejtette el, hogy a Haggibbor két-jéher színei elkötelezettségét jelentenek, nem egy sportegylet, de egy eszmével szemben. Jakobi Dudi nem „futballista” volt a szó rosszabbik értelmében, hanem a testi és lelki ujjászületés felé haladó pozitív zsidóság megeremítésének komoly és öntudatos hiteve.

Jakobi Dudi, akinek tehetségénél csak szerénysége volt nagyobb, hivatásának teljesítése közben szerzett sérülésébe belehalt. Mártilja lett az ügynek, amelyért annyi odaadással dolgozott. És halálával kihalt az a szellem is, amelyet ő inaurálta a Haggibborban és amely minden zsidó sportolónak mintaképül szolgálhatott. Lehet, hogy csak tragikus véletlen, de lehet, hogy figyelmeztető ujjmutatás hogy Jakobi Dudi halálának évfordulója egybeesett a legsúlyosabb vereséggel, amelyet a Haggibbor fenállása óta valaha is elszenvedett. Jakobi Dudi már négy esztendeje hiányzik azok közül, akik a Haggibbor és az erdélyi zsidó sport zászlaját magasra emelték és a vasárnapi debacle szomoruan eleven bizonyítéka annak, hogy nagyon is korán történt elköltözése milyen pótolhatatlan ürt teremtetett maga mögött. Nemesak a hozzá hasonló kaliberű játékosok hiányát szinly meg a Haggibbor, de hiányzik elsősorban az a szellem, amelynek Jakobi Dudi volt bronzba öntött megtestesítője: az önfeláldozás, az aldozatkség s különösen az önzetlen lelkesedés szelleme, amely a Haggibbor nagyvá és erőssé tette. Ez a szomorú októberi évforduló és a vasárnapi katastrófa szolgáljanak mementóul azok számára, akik a zöld gyepen és a zöld asztalnál az erdélyi zsidó sport presztizsének és méltóságának felelősségét viselik vállaikon.

(k. r.)

KAC—Haggibbor

(Cluj-Kolozsvár, október 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A vasárnap sport programját a régi kolozsvári derby-match teszi változatossá. A mérkőzés azonban ez alkalommal nem fogja megközelíteni az egykori találkozások értékét. A Haggibbor gyange formában van és a lendületesen előretörő KAC sem képviseli a hajdani játékerőt. Mindenesetre, a régi izgalmak emléke kis érdekességet ennek a meccsnek is fog kölcsönözni. A favorit a KAC, amely eddigi bajnoki mérkőzésein igen szépen szerepelt, a Haggibbor pedig a mult-heti rekordveresége után nem látszik nehéz ellenfélnek. Mindennek ellenére azonban nagyon valószínű, hogy a mérkőzésen meglepetések lesznek, mert a Haggibbor mindig a KAC ellen adja tudásának legjavát. A Haggibbor felállítása a következő: Neumann, Zelig Wessel—Virág, Ordentlich, Márk—Krausz, Weisz (Babuka), Fränkel, Szilágyi, Rosenfeld. Így

a vezetőség a régi összeállítású csapatot dobja küzdelembe, ami helyes is. A Romania meccsen bebizonyult, hogy bajnoki mérkőzéseken nem szabad új összeállításokkal kísérletezni. A mérkőzést amely délután kettőkor a nagy pályán játszódik le, Muresan vezeti. Délután négy óraker:

Romania—CFR

biró Moldovan. A mérkőzés favoritja Romania, amely a mult heten hatalmas győzelemmel fit kondícióját és gólképes segét bizonyította, míg a CFR eddig szezonbeli szereplése nem járt a keleti srkerrel.

A városi pályán délután fél négy óraker Romania—KAC ifjusági. Biró Baumzweig.

A CFR pályán d. u. 3 óraker Kreps és a Lepage cégek mérkőznek.

Délelőtt a városi nagypályán Haggibbor II.—KAC II. Biró Negrutiu, Romania II.—CFR II. Biró Goldstein. Szövetségi díjmérkőzések.

Érettségire

középiskolai, polgári és magánvizsgákra előkészítő **GALGÓCZY** magántanfolyam

Budapest, VIII. Maria Terézia-ter 3. szám

Öt éves barátsági szerződés Görögország és Jugoszlávia között. Belgrádból jelentik: Venizelosz görög miniszterelnök és Sumenkovic helyettes külügyminiszter tegnap jegyzőkönyvet írtak alá a két ország között létrejövő, öt éves időtartamu barátsági szerződés ügyében.

Egy évre ítélték Kaisler Ödönt. A kolozsvári hadbírószék péntek délelőtt hozott ítéletet Kaisler Ödön kémkedés-pörében. A hadbírószék bebizonyítottnak vette Kaisler bűnösségét és egyévi fegyházbüntetésre ítélte. A Kaisler által megnevezett büntársakat, Kun Bódit, Kacsá Irént és Osváth Jenőt, akik imaginárius lényeknek látszanak, in contumáciam öt-öt évre ítélte a hadbírószék. A Magyar Párt néhány vezetője ellen, akiket a konfuzus, Kaisler bekevert gyanus ügyeibe, nem indították meg az eljárást.

Időprognózis. Hamburgból jelentik: A meteorológiai intézet jelentése szerint Anglia felől gyors depressziók közelednek a kontinensre. Ennek hatása Németország nyugati és északi részén már érezhetővé vált, ahonnan a maximumokat lenyomták Középeurópa felé. Középeurópai időjárásprognózis: elég enyhe, széles, felhős, esős idő, később növekvő felhőzettel.

Szerenésellenség érte a pátriárka vacsát. Bukarestből jelentik: A csik-szereda—brassói, 418. szá. személyvonat, amelyen Miron Christea, pátriárka, Toplitaról Bukaresbe utazott, a brassói állomáson összeütközött a 317. számú vegyesvonattal. Szerenés: a személyvonat lassított menetben haladt és így emberéletben nem esett Mr. Néhány vasuti kocsit összetört és a kár elég jelentékeny.

Az Uj Kelet nagyváradi előfizetői és hirdetői szives figyelmébe! Tisztelettel értesítem az Uj Kelet nagyváradi előfizetőit és hirdetőit, hogy lapunk fiókkiadóhivatalát augusztus hó 20-tól kezdve Rinanóczy-u. 4. szám (I. em.) helyeztem át Az Uj Kelet érdekében történő mindennemű értesítések, panaszok vagy megkeresések ide küldendők. Kiváló tisztelettel Blum Zsigmond.

Törvény

A közigazgatás egyesítéséről. Fordította Dr. PAP JANOS

Ara 200 lej

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában — Cluj

Közgazdaság

A temesvári Danubia biztosító magával rántotta a bukásba a Mercur bankot

A temesvári bank ellen csődöt kértek

(Timisoara-Temesvár, okt. 12. Az Uj Kelet tud.) Megemlékeztünk arról, hogy a zugbiztosító intézetek botrányai során a temesvári „Danubia” kölcsönös hozománybiztosító intézet, éppen úgy, mint a zugbiztosítók nagyrésze, a hatóságok által lett lezárva s éppen úgy, mint a többi zugbiztosítók fezőrjei ellen, a Danubia igazgatói ellen is megindították az eljárást.

A biztosító hatalmas apparátussal dolgozott. Gyanús multu ügyökei az egész Bányát behálolták s az ismert recipe szerint az 1500 tagból álló csoportok érdekében 25-25 ezer lejre biztosították. A tagoknak beiratáskor 1440 lej, hat hónapon keresztül havonta 256 lej tagdíjat s minden házassághoz hozzájárulás képen pedig 100 lej kellett fizetni. Oriási összegek folytak így be a biztosító pénztárába. A közönség legszélesebb rétegei köztük be s jellemző, hogy voltak bankok, amelyek hasonlóképpen bedőltek s finanszírozták ezeket a levegőre építő vállalatokat.

A „Concordia” és a „Fericirea” bukása után a közönség feleszmélt és ostromolni kezdte a zugbiztosítókat, amelyek oriási rezsijük miatt természetesen nem voltak olajot termelő kötelezettségeiknek.

A „Bank of England” reformjait követelik a nagyiparosok és a modern bankok

London, október 12. Az angol pénzügyvilágban egy idő óta erős mozgalom indult meg a világ legnagyobb pénzügyintézetének a „Bank of England”-nak megreformálására. A mozgalmat a sajtóban az „Evening Standard” című újság vezeti, amely körkérdéseket intézett az érdekeltekhez ebben az ügyben. A következő három pontra nézve meglepően egyöntetűen hangzóttak a válaszok.

1. A Bank of England kell, hogy igazodjon az amerikai Federal Reservebankok modern ügyvezetéséhez és félvéji jelentésekben kell, hogy tárgyilagossá és szakkerületű módon foglaljon állást a valutáris és hitelpolitikához.

2. Szakítani kell azzal a gyakorlattal, amely szerint a Bank of England direktóriumát csupa nagy és régi bankarcslád örökségképpen uzurpálja. A jövőben a direktóriumban kell, hogy bent üljenek a gazdasági élet összes jelentékeny repre-

még a legkisebb mértékben sem és az emiatti bűnvádi feljelentések következtében az ügyészség az igazgatók elleni vizsgálat megindításával s az intézet lezárásával vetett véget a zugbiztosítók gyanús üzemelésének.

A Danubia bukása igen érzékenyen érintette a temesvári Mercur Bankot, amely kezdetben jelentős összegeket investált a biztosító üzleteinek elindítása érdekében. A napokban Baran Coriolan dr. temesvári ügyvéd, a temesvári törvényeseken csődöt kért a „Mercur” bank ellen. A Danubia bukása után pénzügyi körökben senkit sem ért váratlanul a Mercur bank válsága, amely nagyszámú betétesre való tekintettel nagy riadalmat okozott az egész Bányában.

Ismeretes, hogy a Mercur bank igazgatóságának elnöke, dr. Imbroane kamarai elnök akinek személyére való tekintettel még remélik a válság megoldását. Imbroane elnök Bukarestben tartózkodik ahol a bank szanalása érdekében folytat tárgyalásokat. Valószínű, hogy ez a jelenlegi öt milliós alaptőkének husz millióra való felemelésével sikerülni fog. Hogy azonban ez kedvező kihatással legyen a Danubia sorsára, egyáltalán nem valószínű.

zentánsai.

3. A Bank of England kormányzóit két év helyett öt évre kell választani, hogy a hosszabb hivatali működés révén távolabbi időre is egységes pénz és arany politikát tudjon keresztülvinni. A „rotációs” rendszert, amely azt jelenti, hogy a Bank of England minden igazgatója igényt tarthatott a kormányzói állásra, be kell szüntetni.

Az akció alapja és tendenciája, hogy a tiszteletreméltó intézetbe, illetve az angol hivatalos bankpolitikába vonuljon be a modern bank, a nagyipar és az angol kincstár érdekeltsége.

Rádió,
csillárok, égők,
villanyszerelés
CONSTRUCTIO
Cluj, P. Unirii 37. Telefon: 83.

Gabonamonopólium Görögországban.
Athéni jelentés szerint a belügyminiszterium rendelettervezetet készített, mely szerint a gabonakereskedelmet állami monopóliummá teszik. A rendelet szerint gabonavásárlások a külföldön a belső szükséglet ellátására csak az állam által eszközölhetők. Ugyancsak az állam intézi az örletést is és a malmoknak a gabona örletéséért bizonyos kiörlési díjat fizet. A lisztet ezután megállapított áron adják tovább a sütőknek. Az állami monopóliumtól a lisztárak csökkenését remélik. Csupán a tengerrel tennének kivételt, amelyet a szegényebb lakosság jelentős mennyiségben fogyaszt. Erre mindennemű illeték és vámt felüggesztenek. Egy másik törvényjavaslatot is dolgoztak ki, amely a sütővállalatoknak prémiumot helyez kilátásba a kenyér olcsóbbodása esetén.

Nemzetközi tüzelőanyagkonferencia Londonban. London egyik elővárosában, Kensingtonban, szeptember utolsó hetében tartották meg a nemzetközi tüzelőanyagkonferenciát, amelyen 47 állam képviseltette magát. Az angol delegátus megnyitó beszédében annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy az olaj mint tüzelőanyag nem tudja sohasem a szén teljesen pótolni. Az angol ipar prosperitását a szén biztosította a múltban is, amelynek rentabilitását nem dönti meg mindenütt az olaj. A konferencia főcélja, hogy a szén további használatára vonatkozólag utasításokat adjanak és ne annak pótlásáról gondoskodjanak. A konferencia tehát a szén világgazdasági jelentőségének visszahódítására tett lépéseket. Talán így sikerül megdönteni az „olaj egyeduralmat”, amire a petróleumvállalatok évek óta törekcsenek.

A komló-világtermés 1928-ban. A müncheni komlóiroda jelentése szerint az idei komlótermés a következő: Bajorország 137.000 q. Németország 166.500 q. Csehszlovákia 166.000 q. Elzász 40.000 q. Ausztria 3000q. Magyarország 1500q. Jugoszlávia 135.000 q. Románia 2000 q. Lengyelország 45.000 q. Oroszország 25.000 q. Északfranciaország 35.000 q. Belgium 50.000 q. Anglia 235.000 q. Északamerika és Kanada 260.000 q. Ausztrália 20.000 q. Összesen 1.184.000 q. Az európai nemeskomló termés ebből 584 ezer métermázsát tesz ki. A szükséglet 1.170.000 métermázsára teszik komlóban, míg a nemes komló szükségletet 500 ezer métermázsára. Eszerint az idei komlótermés fedi a szükségletet.

Franciaország erdőterülete. A legutolsó statisztikai kimutatás szerint Franciaország erdőterülete 10.353.000 hektár területet foglal el. Ebből 1.459.000 hektár állami tulajdon, 2.445.000 hektár vármegyéi, városoké és községeké, 6.449.000 hektár pedig magánosok kezelésében van. Erdőkés jelentőség, hogy Franciaország déli részén évenként átlag 20 ezer hektárnyi erdő esik áldozatul az állandóan megisméltető erdőtüzeknek. 1922-26 közötti időben 36.370 hektárt pusztított el a tűz. 1927-ben pedig a tűzkar 32.000 hektárt tett ki.

Felfájás
a nőket gyakran gyötri és sok kellemes órát fosztja meg őket.
Segítenek ezen az **Aspirin** tabletták
a bevált fájdalomcsillapítók, melyek mindig kéznél legyenek.
De valódi Aspirin-tablettáknak kell lenni, az eredeti „Bayer” csomagolásban.

Szeszraktárak figyelmébe!
Értesítem a közönséget, hogy az összes szeszszindikátusi nyomtatványokat raktáron tartom és alanti árakban pront szállíthatom.

Factura	150 lapos 1 f. sz. 2 perf.	Lei 250
Proces Verbal de primite	150 lapos 1 f. sz. 1 perf.	Lei 240
Proces Verbal de aroma la tara	200 lapos 1 f. sz. 3 perf.	Lei 240
Proces Verbal de ditare	200 lapos 1 f. sz. 3 perf.	Lei 240
Tablon Septamneal pt. Centrala Raport Inmat. pt. Minist. de Agricult. si Domeniilor	104 lapos 1 f. sz. 1 perf.	Lei 180
Tablon de Raport Inmat. pt. Minist. de Agricult. si Domeniilor	72 lapos 1 f. sz. 2 perf.	Lei 150
deputare la Banca	100 drh.	Lei 80

BOROS
papirkereskedés Cluj.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez
Mindaz k, akik születéstől fogva, vagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítani arra, hogy — akár saját maguk választotta, akár orvos által írt szemüvegük — pontosan fejjükre és arcukhoz találó keretet kapjanak.
Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az ügyeket orvos írja elő, éppoly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szaklátszerész válassza meg; szükség esetén formálja azt a fejükre és arcuk szerint.
Ezen okok figyelembe vétele indította Kolozsvár alantjegyzett, legrégibb szaklátszerész céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden darab — üzletében összeállított szemüveget cégjegyével ellát, a kereten előforduló deformációt, vagy törést 2 éven át díjtalanul végzi és erről írásbeli garanciát vállal.
Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szíves pártfogásukat.
Kun Mátys Fia
szaklátszerész
Cluj, Calea Victoriei 12. szám.
Alapítási év 1864

TÖZSDE

Valutapiac 1928 október 12 (Rador)

DEVIZÁK	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Ny. rás	Zárlat						
Zürich	3185-3190	—	—	49275	3195	11032	3289	64942	—
Newyork	165-16520	51'60	51'990	2560	16550	37390	71025	3375	192470
London	802-803	252175	2521	—	804	2'81	3451	16376	—
Paris	645-650	202'5e	202950	—	1'48	2'39	2778	13183	48512
Milano	668-670	2721	2721	13410	869	3002	3725	17635	39062
Prága	490-492	1540	1540	—	92	169850	210787	—	52375
Budapest	3884-2890	9066	9066	—	2892	—	12407	—	29650
Belgrad	—	913	913	—	292	—	12407	—	—
Bukarest	—	314	314	1550	—	—	1249	—	—
Varó	—	5825	5'25	—	—	—	430	—	176
Bécs	—	7310	730750	—	1870	—	7974	—	61
Berlin	2370-2333	7310	730750	—	335	—	37839	—	—
	3940-3945	1236750	12367	—	3955	—	47445	—	—
							30317	—	—

Száz lej árfolyama. Zürich (uro) 314, Paris 1550, Budapest 347, Bécs 43000, Prága 20405

Hirdessen az Uj Keletben

Posta 20 %

Antiszemita cseh katonatisztek Cuzával együtt szeretnének pogromot rendezni Csehszlovákiában

Csehszlovák katonatisztek durva támadása egy falusi zsidó korcsmáros ellen

(Cluj-Kolozsvár, okt. 12. Az Uj Kelet tudósítójától.) A legutóbbi időkig a csehszlovák közvélemény volt az, mely közléseket tiszta szellemével és demokratikus politikájával példaképe volt a közép-európai és balkáni államoknak. Ez a demokratikus politika eredményezte azt, hogy soha Csehszlovákiában nem történtek antiszemita kilengések, különösképpen pedig nem történtek hivatalos személyek részéről. Ha pedig felelőtlen clemek valahol zsidóellenes kilengésekkel szerepeltek, a hatóságok mindig helyükön voltak és csúrában fojtották el azokat az excessusokat, amelyek Romániában sajnos még ma is veszélyeztetik a zsidó állampolgár biztonságát.

Annál meglepőbb az a Csehszlovákiából érkező jelentés, mely arról számol be, hogy a csehszlovák hadsereg tisztikarában egyre hevesebb antiszemita propaganda folyik, amely ezúttal már másod ízben robban ki brutális tetellegességekben. Első alkalommal Vágújhelyen rendeztek magasrangú katonatisztek zsidóverést, most pedig Hanusovec községből érkezett jelentés a hadsereg katonatiszti megbouránkozott antiszemita botrányáról. Az ezentől a következő részletes jelentés számol be:

„Ugy, ahogy Oroszországban...”

Az ideai hadgyakorlatok közben, egyik napon ejel 12 óra után beállított Wohl Henrik hanusoveci korcsmároshoz, a beregszászi 10. dragonyosrezend több tisztja, nev szerint: Hobza őrnagy, Simanek törzskapitány és Holub alhadnagy s lármázva egyenesen Wohlék hálószobája felé tartottak, ahol Wohl felesége s leányai aludtak.

A katonatisztek durva kiábrándításokkal keltették fel álmuból Wohlékot és leányait, akiket reprodukálhatatlan kifejezésekkel inzultáltak. A halálra rémült asszony gyermekei segítségére sietett, mire a katonatisztek a megijedt asszonyt előbb különféle jelzőkkel illették, azután

parancsoltak, hogy öltözködjék fel s teljesítse kívánságukat.

Mikor Wohl Henrik, az egyedüli férfi a házban, felesége sikoltozására a hálószobába sietett,

a tiszték megfenyegették, hogy lelőzik, ha segítségért mer kiáltani,

majd durván kilökték a hálószobából.

Holub hadnagy ekkor nyilván azért, hogy a fölöttesei előtt produkálja magát, szabadelődést tartott, amelyben urim-borhoz nem nagyon illő szavak hangos ordítvása közben adott kifejezést véleményének, mely szerint

a zsidókat vaskorbáccsal addig kell verni, míg meg nem döglenek, úgy, ahogy ő ezt Oroszországban tette a zsidókkal.

„Cuzát kellene idehívni...”

A tulajdonos leányának sikerült végre kilopozni a szobából, mire a fűrésztelep egyik ismerős hivatalnokát hívta segítségül, hogy megvédelmezze őket a tisztak támadása s bántalmazásával szemben.

Alig lépett be azonban a szobába, Simanek és Holub tiszt urak rávetették magukat a fiatalemberre s agyba-főbe ütlegelni kezdték.

A fiatalember, akit közben már vérsre vertek, tiltakozott Hobza őrnagy nál tisztjei ezen eljárása miatt, de a őrnagy ugyancsak gorombán felelt, de a tiszt urak még ezt a feleletet is tulságosan enyhének találták s szemére ve-

tették az őrnagy urnak, amiért szóba állt egy alias, gazember és kutva zsidóval.

A romániai Cuzát kellene idehívni mondották ő majd ellátná a zsidók baját. Csak idejönne Cuzá, ők volnának az elsők, akik

segtségére volnának Cuzának egy pogrom megrendezésében.

Mondani sem kell, hogy a Wohl család az egész éjszakát a legnagyobb rettegésben és izgalomban töltötte. Mikor kivirradt, Wohl azonnal a csendőrségre küldött, ahol feljelentést

tett a katonatisztek ellen. A csendőrkülönmény azonban még is kezdte a nyomozást az ügyben és a csendőrkérdéstintézt a hadnagyhoz: emlékszik-e még az éjszaka történetekre.

A hadnagy erre kijelentette, hogy ez nem volt semmi, a zsidók dolgát csak ezután fogja ő elintézni.

Szlovén zsidóságában példátlan felháborodást keltett a durva antiszemita támadás, melyhez eddig nem voltak Csehszlovákiában hozzászokva. Az ország lakossága egyöntetű várakozással tekint a megindított vizsgálata elé, melytől teljes elégtételként a bíróságok példás megbüntetését várja.

Felmentő verdiktet kértek a védők a kommunista-pör mai tárgyalásán

Az elnök és a védelem érdekes vitája a hadbírósi intézmény szükségességéről — Toma Dragu védőügyvéd a munkásság jogairól beszélt

(Cluj-Kolozsvár, okt. 12. Az Uj Kelet tud.) A monstre per mai tárgyalása egyike volt a per legérdekesebb napjainak. Ma már teljességgel kifejlődött az ügyvédek frontja a vádirat és a vádbeszéd pontjai ellen. Elsőnek dr. L. Patrascanu, a per legfiatalabb védője tartotta meg beszédét, melyben hangsúlyozottan baloldali kijelentésekkel igazolta éppen a vádlottak legsúlyosabban terhelt csoportjának ártatlanságát. Patrascanu részletesen kitért a munkásság követeléseinek ismertetésére és ezzel kapcsolatban kijelentette, hogy a munkásság igenis forradalmár és pedig azért, mert az oligarchia, a kapzsi kapitalizmus radikális ellenállásra kényszeríti az elnyomott tömegeket. A proletariátus az évtizedes elnyomást akarja akkor megfizetni a kapitalista polgári társadalomnak, mikor a diktatúraért küzd.

de ezért egyéneket nem lehet felelősségre vonni. A forradalmat társadalmi szükségesség, nem egyének harca hívta életre. Epen ezért a kommunista kat nem lehet perbefogni, még akkor sem, ha beismerik, hogy kommunisták. A Marzescu-féle törvény csak arra az esetre kéri a vádlottak elítélését, ha azok a forradalom előkészítésén dolgoztak, ezt pedig nem tették a per vádlottai. Külföldi szervezetekkel se állottak összeköttetésben.

Mesterséges atmoszféra...

Ezután védenecivel egyenként foglalkozik a védőügyvéd, majd kijelenti, hogy a pernek mesterséges atmoszférát teremtettek. Ezt igazolja az is, hogy ellene a sziguranca eljárást indított mert egy detektívet arra figyelmeztetett, hogy az egyik tanu betartoztatásával törvénytelen séget követ el. A sziguranca hatóságsértés címen indított ellenem eljárást — mondotta — hogy a védelmet kompromittálja vele. Ez az eljárás pedig csak egy újabb törvénytelen lépése a sziguranca hivatalnak.

Patrascanu ezután a rendtörvény 1. és 11. paragrafusait ismertetve, majd kérte védenecinek felmentését. Beszédét ötperces szünet követte, majd a per egyik legkiválóbb ügyvédje, Toma Dragu bukaresti védő emelkedett szólásra, aki ritka szónoki erővel igyekezett a vádlottak ártatlanságát bizonyítani.

Toma Dragu előbb a vizsgáló hiányosságaira mutatott rá és az ország presztízse számára sajnálatosnak minősítette azt, hogy ilyen felületességgel állították össze a vádiratot.

A jogi elveket, amelyek a bizonyítási eljárás módját egész aprólékosan megvilágítják, megszüntették akkor, amikor kétes értékű írásbeli nyilatkozatokat, kikerészakolt vallomásokot és vitatható hiteltelenségű fordításokat prezentáltak a dossziékban. Az ügyész a dossziék adatai alapján kér ítéletet, holott ez jogi abszurdum esküdt, vagy hadbírósi esetekben. A perrendtartás előírása szerint esküdtzének csakis a tárgyalás adataiból kell leszünnie az adatokat és így hozhat csak ítéletet, nem szabad az aktákra támaszkodnia.

A lelkiismeretlen vádirat

A vádirattal foglalkozik, ezután amelyet szerinte lelkiismeretlenül állítottak össze. A Marzescu-féle rendtörvény 1. és 11. paragrafusai alapján kérnek ítéletet, amely a kommunista forradalom előkészítésében tetten ért bűnözőkre vonatkozik. Hogy ezt a vádat fentartsa, a vádirat előbb állandóan a „kommunista forradalom” kifejezést használja,

majd az ügyész látva, hogy nem áll a vádlottakra a kommunista összekövés vádjá, megelégedett a „kommunista szervezkedés” kifejezéssel.

A fogalomváltoztatás ellenére azonban, nem tér át más paragrafusokra is. Ez juszacmord, mert kommunista szervezkedést a rendtörvény nem büntet, csak kommunista forradalomra való szervezkedést. Ez pedig nem áll fenn, de nem áll fenn a kommunista szervezkedés vádjá sem, nem áll fenn azért, mert nincs rá bizonyíték.

Vádbeszéd az elnyomás ellen

És mi történne, ha szervezkedne a munkásság? Ha valóban politikai pártot alakítana? Azért, mert a jelenlegi reakciós és oligarchikus kormányzat törvénytelenül betöltötte a kommunista pártot? Nem volt joga hozzá. A munkásságnak is vannak jogai.

Adót fizet, katonáskodik kötelességeit teljesíti. Tehát szervezkedni is szabad és politikai jogait is gyakorolhatja.

A külföld is idefigyel, mert tudják, hogy a vádlottak ártatlanok. A reakció kivételes bíróság elé állította őket inszenzált összekövésű bűnbakjaiként.

Pacala tábornok itt közbeszólt:

— Hogyan? Védő ur azt gondolja, hogy mi itt csak bábuk vagyunk, akik felsőbb rendelkezésre börtönbe dobnak vádlottakat? A hadbírósi szükségos intézmény.

Toma Dragu: Ebből is látszik, hogy

menyire nem ismerik Önök az országot Az országnak egyre van szüksége: szabadságra. A szabadság az ország számára olyan, mint a virágnak az oxigén, igenis, Önöknek azt kell bizonyítani a reakcióval szemben, hogy ebben az országban létkető, szabad élet kell, hogy legyen, ahol a jogokat ép úgy megvédi, mint a kötelességeket és ahol nincs különbség ember és ember között.

A politikuskok lehetnek vakok, de az igazságszolgáltatás soha és mi is, a külföld is Önöktől várja a vádlottak rehabilitálását, amely fementésükkel adható csak meg.

A vád: gyönge munka volt

A megrázó szónoki erővel megtartott védőbeszéd után újra szünetet rendel el a hadbírósi, majd Parascu-Balaceanu szólt fel, aki a tárgyalások alatt is a legkombatánsabb tagja volt a védelemnek. Parascu szavaira a védelem azt a feladatot jelölte ki, hogy jogi szempontból szálljon szembe a vádirat pontjaival.

Ennek előrebocsátásával kezdte meg Parascu védőbeszédét, amelynek elején kijelentette, hogy a királyi ügyész vádbeszédében, amely szerinte jogi szempontból véve nagyon gyenge munka volt atmoszférát akart teremteni a vádlottak ellen.

— Egeszen különös eszközökkel tette ezt a királyi ügyész, amely nem méltó egy nyilvános vádlóhoz. Sűrűn hallottuk a vádbeszéd folyamán az a szót: hogy „jásebbség”. És ha végignézzük a vádlottak között, valóban nagyon kevés Popescut találunk közöttük. És itt az atmoszféra-csinálás büne.

Mert ezeket a vádlottakat, akik épen elég nehéz helyzetben vannak, azzal akarta még jobban bajbakeverni a királyi ügyész, hogy kisebbségi minivoltukat hangsúlyozta.

Atmoszférakeltés volt az is, hogy az ügyész vallási aktusra, titokban kötött házasságokra stb. hivatkozott.

Ezután a jogi tereponumra tér át Parascu és a legváltozatosabb jogi elméleteket fejtette ki. Különösnek minősítette, hogy a királyi ügyész az első és a 11. paragrafusok alkalmazását kérte. Ennek is meg van az oka. A 7. paragrafust kellene kérnie, ez azonban csak 2-5 évig, nem pedig 5-10 évig terjedő börtönt ír elő. Részletesen tért ki egyes vádlottak ellen emelt vádakra és kérte felmentésüket.

Délután kettőkor a tárgyalást szombati reggelig felfüggesztették.

HIREK

Az Új Kelet az egyetemes erélyi és bűnség zsidóság napilapja.

Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jánbor Ferenc.
Az Új Kelet cikkeinek utánnomását csak törzss megjelölésével engedjük meg.

Iskolát csinál az új jiddis színészet Amerikában

(Newyork, okt. 12. Az Új Kelet tudósítójától.) Az amerikai zsidóság irodalmi és művészeti életében az utóbbi években gyökeres változások mentek végbe. Különösen a színházak törekvéseiben látszik az újításra való igyekezet. Felhívni a múlt század derekán megindult zsidó művészi programot, amelynek lényege az volt, hogy zsidó témák kerüljenek a színpadra, akár a bibliából, akár a későbbi zsidó történelemből, akár a népeletről, akár a zsidó családi, vagy társaséletből vett tárgyak révén. A zsidó színészet rövid múltja során ugyanis beigazolódott, hogy idegen témák sikeres előadására még sem felelt elegendő a zsidó színészet, ha egyes reprezentánsai megütköznek a legnagyobb művészi mértékét is.

Az amerikai zsidóság háromféle színpadi kultúra fölött rendelkezik. Operettek fölött, ahol zsidó és nemzsidó témájú operettek és főleg Olaszországból importáltak melodramatikai játsszanak, melodramatikai fölött, amelyeket zsidó szerzők alkottak zsidó témákból és végül a Morris Schwarz-féle drámai szintársulat fölött, amely művészi tekintetben felveszi a versenyt bármely európai drámai együtessel. Ez az utóbbi színház sok becsületet szerzett a zsidó művészetnek, magához vonzotta a legjobb színészi erőket Európából is, de az amerikaiak az igaz, hamisítatlan művészetet esemegének tekintik, amit állandó szellemi táplálékként nem akarnak kimeríteni.

Newyorkba ebben a szezonban egy érdekes ember jött: Mischa German, egy Pesszarábiából származó színész és kitaláló szerző, aki feladatátul tűzte ki a gicserből a művészet felé való átmenet meg-honosítását. Mischa German, aki alig 40 éves, igen sokat dolgozott a jiddis színpadon. Oroszországban kezdte és később szűkebb otthonában, Kisenewben is jelentős sikereket aratott. Feleségével, Lusy Germannel most Amerikába jött, hogy itt ernyedellen munkával új lehetőségeket szerezzen a jiddis művészetnek. Első fellépésük alkalmával a Hopkinson-színházban, Brooklynban, Philadelfiában, Csikágóban óriási sikere volt a művészpárnak. Ez a siker arra készítette Germanokat, hogy maguk köré vegyenek néhány kitűnő színpadi erőt és ezek segítségével egyenrangúak az amerikai művészi utat, amely a rémdramáktól és a deklaratív daraboktól vezet az igazi színpadi művészet felé. Nívós darabjait ő maga írja át és maga is rendezi, tisztára azért, hogy a zsidó színészetnek becsületet szerezzen. Az ő esetében igazolódott be, hogy a becsületes munka, amely lelkesedéssel párosul, mindig meghozza gyümölcsét. Mischa Germannak ma már saját közszínháza van, amit egy pénzesoport épített számára. A színházat esteként zsúfolásig megtölti a közönség, amelynek izléséhez igazodnak ugyan a darabok, azonban már érezhető minden színdarabban az a törekvés is, ami ezt a társulatot fűti: nevelni akarják a publikumát.

A newyorki „Volksteater” — ez a neve az új színháznak — más szempontból is újítást hozott. Mischa German úgy állította össze társulatát, hogy akár vígjátékokat, akár drámát, akár énekes darabokat játszanak, a darabban a tömegjeleneleket

Tizenöt fegyenc tűzhalált szenvedett egy börtön égése közben

Newyork, okt. 12. (Az Új Kelet tudósítójától.) Az Ohio államban levő Gobles városban irrató katasztrófa történt. Az ottani állami fegyverház egyik termében tűz ütött ki, amelyet később vettek észre. A tűz alkalmával 15 fegyver bennégett az épületben, ötvenen pedig súlyosan megsebesültek. A nehézen lokalizálható tűz után konstataálták, hogy 25 fegyenc hiányzik. Az a feltevés, hogy a tüzet szökésre használták fel. Az eddig megemlékezett vizsgálat nem tudta megállapítani a tűz okát. Az a feltevés, hogy néhány fogoly gyújtogatott azzal a szándékkal, hogy a keletkező pánikban kerestek oldhassanak. Más verzió szerint a tüzet az elektromos vezetékben okozott rövidzárlat idézte elő.

A megmenekültek vallomása szerint a tűz alkalmával irratózat jelenetek játszódtak le. Amikor éjfélté fel az első riadó elhangzott, a magukkal tettehetlen foglyokat irratózatos rettegés fogta el és hiszterikus ordítások közepette dörömböltek celláik ajtajain, hogy kezeiket véresre verték. Csak egy negyedóra múlva, amikor a foglyok már azt hitték, hogy elpusztulnak, nyitották ki celláikat. Az ajtó előtt drámai jelenetek játszódtak le. A fegyencek egymás hegyén-hátán rohantak a folyosóra és e rohanás közben az erősebbek maguk alá tiporták a gyögyébbeket. A folyosón azonban fojtó füstgomoly fogadta őket és a tizenöt elpusztult fogoly legutóbbi itt leltek halálát.

domborítja ki, úgy, hogy a szároknak bizony kevés és gyöngye szerep jut ebben az együttesben. Pedig Amerika zsidó színészeinek legjobbjai: Juda Dubinsky, Wolf Goldfaden, Jacob Goldstein és a nagylehetségű kómikus, Mose Szkulnik vannak együtt ebben az ensembelben. Mischa German azonban maga sem akar egyebet, mint igazi, hamisítatlan zsidó művészetet adni és azért, ha úgy adódik, ő maga is egészen kicsiny szerepeket vállal, de persze, ezekben az epizód szerepekben is nagy formát mutat.

Mischa German rövid szereplése a nemzsidó színházakban is iskolát csinált. Ma már Newyork minden színházában az a tendencia, hogy olyan mederben történjen a színjáték, amely átvissza a ponyvából az irodalmi értékű színművészetre.

— Budapestén új Duna-hidat építenek. Budapestről jelentik, hogy a magyar főváros tanácsához tegnap megérkezett a kereskedelmi minisztérium leirata az obudai Duna-híd építéséről. A leirat közli, hogy a híd huszonkét méter széles lesz, lejáróval a Margitszigetre. Az építés számítani fog azzal is, hogy a későbbre tervezett gyorsvasút a gyalogjáró fölött kilenc méter magasságban, vagy a híd két oldalán elhaladjon. Az építési költségek huszonhárommillió pengőt fognak kitenni. Ezenkívül tizenkétfélmillió pengőbe kerül a környék rendezése, aminek költségeit az állam, a közmunkatársaság és a főváros viselik. A rendezési költségek egy részét telekértékkadó címen áthárítják a környék lakosságára. A leirat közli, hogy az obudai Duna-hidat egyidejűleg folyamatba tették a Boráros-téri Duna-híd tervezetének előmunkálatait is.

— Üreudszéri számtankönyv jelent meg. A bukaresti Cartea Românească kiadásában üreudszéri és pedagógiai értékű tekintetében figyelemre méltó jelentőségű számtankönyv jelent meg. Az új számtankönyvet Maria Beiu Paladé írta és Lates Miklós tanfelügyelő, több magyar tanító közreműködésével

fordította magyarra. A két nyelvű (magyar és román) tankönyv, amelyet, hogy eredeti és modern rendszerével rendkívüli módon megkönnyíti a gyermekek számára a számtan alapelemeinek elsajátítását. — egyben arra is alkalmas, hogy körvebbé tegye számunkra az államnyelv megtanulását. Az új számtankönyv nyomdatechnikai szempontból is érdekes: színes nyomással is találkozunk benne. Valószínű, hogy a könyv az összes kisebbségi elemi iskolában rövidesen a legkedveltebb tankönyvek közé fog tartozni. A könyv ára 18 lej.

— Dániában nemtelenítik a szexuális gonosztevőket. Kopenhágából jelentik: A dán igazságügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett a parlament elé, amely szerint nemteleníteni fogják azokat az embereket, akiket az abnormálisan nagy nemi ösztön bűnözés ve szétvének tesz ki. A nemtelenítési műletet a javaslat értelmében az igazságügyminiszter hozná meg.

— Tűz hamvasztotta el a berlini Tietz-áruház kirakatait. Berlinből jelentik: A Leipziger Strassen fekvő óriási Tietz-áruház kirakataiban tegnap rövidzárlat miatt tűz ütött ki. A tűz rövidesen nyolc kirakatra terjedt el és tönkretett mindent, ami azokban volt. Ugyanakkor átterjedt az eladási helyiségekbe is. A tüzoltók először a tűz további terjedésének vetettek gátat, azután a nagyszámú közönséget és kiszolgáló személyzetet vezették ki az épületből. A menekülés a legnagyobb rendben s fegyvellemmel történt a nagy tömeg kivételével közben semmiféle incidens elő nem fordult. Az áruház elhagyása tűzoltóság vonult ki. Még javában folyt az oltás a földszinten, amikor a második emeleten ugyancsak rövidzárlat következtében tűz kezdődött. A tüzoltók, akik rövidesen észrevették, végeztek ezzel is. Amíg az oltás tartott, a rendőrség a hatalmas forgalmu Leipziger Strasset széles övben kiürítette és forgalmát a mellékutakra terelte. A városrész karaktere ezáltal teljesen megváltozott.

Hölgyeim!

Tudják mi a legújabb divat? Vásárolni az újonnan megnyitott (Moskovits Rózsika vezetése alatt)

„MIDINETTE“

kalapszalagon Cal. Reg. Ferd. (Wesselényi-u.) 13 szám alatt, ahol a legújabb párisi és bécsi modellek vannak raktáron. Tisztviselőknél árendomény. Minden nálam vásárolt kalapot átfarmok. Szíves pártfogást kér „Madinette“ kalapszalagon

Az őszi és téli ruha szükségletét legelőnyösebben a

„Louvre“

női divatáruházban Cluj, Piata Unirii 8. szerezheti be!

Reklámraimk a következők:

	LEI
1 m. vékony (leherneműre)	29.50
1 m. mosott szifon 90 cm széles	45.-
1 m. mosott flanel	39.-
1 m. meso bársony (gyöngyörű szinű)	136.-
1 m. csinos gyapjú-basha	320.-
1 m. 140 cm széles gyapjú-basha	550.-

Kabát és kosztümszövetek óriási választékban!

Szvetterek és pull overek gyári lerakata.

— Orbay Zsuzsa képkiallítása. Pár nappal ezelőtt egy fiatal festőművész nő képkiallítása nyílt meg a kolozsvári újságíróklubban, Orbay Zsuzsáé, aki fiatalágát jóval felülmúló készségeket és képességeket árul el nem kiforrót, de erős stíluskészséget reprezentáló képein. Orbay Zsuzsa expresszív természetű művésznak látszik, aki minden portréján belső élmények dokumentumait igyekszik feltárni, egyes képein komoly művészi erők jelenlétét nyilatkozta ki. Színei halkak, de beszédesek, csaknem irodalmi hatásokkal keltők, bár technikai felkészültség tekintetében még sok kívánni valót mutatnak. A szokványos dicséret hangja semmiesetre sem volna méltó e képekhez, melyeknek festője minden jel szerint önmagával szemben is igényt támasztó művész. Amikor tehát arra figyelmeztetjük Orbay Zsuzsát, hogy sokat tanuljon és igyekezzék új színeket varázsolni palettájára, főleg pedig a vonalvezetés precizitására törekedjék, ezzel csak kritikai komolyságunkat akarjuk aláhangsúlyozni. Kiallított képei között a portrék a legjelentősebbek, míg tájképei sok erőtlenséget és szintelenséget árulnak el. Orbay Zsuzsa tehetséges s hisszük, hogy ez a tehetség nagobbra hivatott minthogy megmaradjon a helyi sikerek zónájában. A kiallítás ingyenesen megtekinthető az Újságíróklub helyiségeiben (s.)

— Magyarország csak tervbevette, de még nem szüntette meg az utlevélvizumot. A bukaresti magyar követség a következő közleményt küldte a lapoknak: „Egyes lapok arról írnak, hogy a magyar külügyminisztérium megszüntette az utlevelek vizumát és egypengős határátlépési díjjal pótolta, amelyet az utasok a határállomáson kötelesek fizetni. A bukaresti magyar követség közli az utazó közönséggel, hogy ez a hír még korai. Tervbeveték ugyan a vizum megszüntetését, de az új rendszer bevezetését a különböző országokkal kölcsönös tárgyalásokat igényel még. A magyar határ átlépése most is úgy történik, mind eddig a bukaresti követség illetve az utlevélkirendeltségek vizuma alapján.“

JOSIF IZRAEL

szücsmester Cluj (Kolozsvár) Cal. Victoriei (v. Kossuth Lajos-ucca) 2. szám. Nagy választék mindenféle szőrméből. Leikismeretes kiszolgálás garantálva.

Szombathelyi Színház
A M...
Szombathelyi Színház
ujdon...
Ibolya...
Kozák...
Kubán...
árak:
Szombathelyi Színház
(Operett...
utolsó...
korus...
Vasárnap...
10 lej...
Vasárnap...
Előadás...
Sorozat...
Vasárnap...
donság...
helyért...
A kult...
Tutan...
Vasárnap...
kovács...
szőr...
báni k...
lakodal...
Hétvé...
10 lej...
Hétvé...
10 lej...
adás...
fölső...
táncok...
A szí...
Hétvé...
közök...
lesz hét...
mes Ház...
eddig elő...
soká vég...
orosoz köz...
nyában for...
ség...
Gyurkov...
Ma este...
gyedszer...
mi óriási...
Mind a két...
szereposztá...
lyamban...
előadás...
ben fognak...
zások. Ren...
Ma délut...
után régi...
napi döt...
nek a bosz...
rú kubán...
Holnap...
zsa 20 és...
Holnap...
nagyser...
és 15 lej...
A nagy...
és 17-én...
iköz...
megtartva...
17-ikén...
lesz helye...
Mára szá...
könyvit...
mást marha...
Garant...
aind...
Gr...
Női...
000000

Színház - Művészet

A Magyar Színház műsora:

Szombat: fél 4-kor: Eva grófnő. (Operette-ujdonosság, Karácsonyi lível, Kondor Ibolyával). Az utolsó felvonásban: Kozák-lakodalom. (Előadja a valódi kubáni kozák kórus. Mérsékelt helyárak: Sorozatszám: 85.)

Szombat: fél 9-kor: Gyurkovics fiuk. (Operette-ujdonosság 3-adszori. Az utolsó felvonásban: A kubáni kozák kórus föllépése. Nb. 7 sz. C Ssz. 86.)

Vasárnap d. e. 11-kor: Mozi-matiné 15 és 10 lejes helyárrakkal (Sorozatsz. 87.)

Vasárnap d. u. 3-kor: Fekete róza. (Mozik-előadás 20 és 10 lejes helyárrakkal. Sorozatszám: 88.)

Vasárnap 5-kor: Régi nyár. (Operette-ujdonosság, Kondor Ibolyával, rendez helyárrakkal.) Az utolsó felvonásban: A kubáni kozák-kórus föllépése; Tután-khamen ballet. Szám: 89.)

Vasárnap este háromnegyed 9-kor: Gyurkovics fiuk. (Operette-ujdonosság 5-3dszori.) Az utolsó felvonásban: A kubáni kozák-kórus föllépése: Kozák-lakodalom. Nb. 8 sz. A Sszám: 90.)

Hétfő: fél 4 s fél 6-kor Mozilőadás (20 s 10 lejes helyárrak Sszám: 91, 92.)

Hétfő fél háromkor Házibarát 5-bödször 1-2 Poór Lili föllépésével. (Előadás végén: A kubáni kozák-kórus föllépése új műsorral; Kaukázusi-táncok. (Nberlet 8. sz. Sszám: 93.)

A színháziroda közleményei:

Hétfőn este: Házibarát és a kubáni kozák föllépése. Ötödik előadása lesz hétfőn este a nagyszerű székely Házibarát, amelynek minden eddigi előadását zsúfolt nézőtársaság végig. Előadás után a kubáni orosz kozák-kórus nagyszerű mutatványaiiban fog gyönyörködhetni a közönség.

Gyurkovics fiuk ma és holnap este. Ma este harmadszor és holnap este negyedszer adják a Gyurkovics fiuk című óriási sikerű operette-ujdonosságot. Mind a kétszer a premier diadémás szereposztásában és rendez. berletfolyamban adják a Gyurkovics fiukat s előadás után új mutatványok keretében fognak föllépni a kubáni orosz kozák-kórus. Rendes helyárrak.

Ma délután Eva grófnő, holnap délután régi nyár. Úgy a mai, mint a holnapi délutáni előadások végén föllépnek a hoszorkányosan ügyes, nagyszerű kubáni orosz kozák-kórusok is.

Holnap délután 3 órakor Fekete Róza 20 és 10 lejes helyárrakkal.

Holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor nagyszerű, kacagtató mozimatiné 10 és 15 lejes helyárrakkal.

A nagyvilági országos vásár 16-án és 17-én lesz. A szamosmegyei Nagyközségben október 16-án lesz megtartva az országos marhavásár, 17-ikén pedig a kirakodó vásárnak lesz helye. A vásárra nagy állatfelhajtásra számítanak, amit egyébként megkönnyít az, hogy az ilködi vasútállomást marharakodóval is felszerelték.

MEGJELENT

Dr. Hérics Tóth Jenő a magy. kir. Erjedési Allomás igazgatója, egy. magántanár és Osztróvszky Antal műegyetemi magántanár, a magy. kir. Erjedési Allomás átomásvezető főügyésze tollából

A szeszgyártás kézikönyve

című szakmunka, 45 nyomtatott iv, 720 oldal terjedelemben, 132 ábrával és 101 táblázattal. Ara füzve 1100 Lei, vászonkötésben 1300 Lei.

Kivonat a gazdag tartalomból:

Bevezetés, Mikroorganizmusok, Az élesztők, Élesztő szintenyésztése, A szeszgyártás anyagai, A gumos termények előkészítése és feldolgozása, Keményítőtartalmu anyagok becefrézése, A kifavatás és cukrosítás, Erjesztés, Répa-szeszgyártás, Melasz-gyártás, Szeszfinomítás stb. stb.

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában

DÉRI

Nemes Szőpmedrűk

teljesen kivitelben

Telefon 12-12

Kislakások és irodák részére nélkülözhetlen bútordarab

Nappal szék éjjel ágy

Praktikus, kényelmes és elegáns. — Teljesen féregmentes. 1500 lejtől már beszerezhető. Medgyessy Ferenc autogén hegy., Cluj, Calea Decabal No 74. Kedvező részletfizetési feltételek

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelb. Rt.

CLUJ, PIATA UNIRII 7. SZÁM

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár, Marosvásárhely és Nagyváradon. — Saját tőkéi 85 millió lej.

Affiliált intézetei: Tordaaranyos Vármegyei Takarékpénztár r.-t. Tordán, Alsófehérvármegyei Gazdasági Bank és Takarékpénztár r.-t. Nagyenyed, Udvarhelymegyei Takarékpénztár r.-t. Székelyudvarhelyen és Sz.-Kereszturon, Szászrégenvidéki Takarékpénztár és Hitel r.-t. Szászrégenben és népbank r.-t. B.-hunyadon. — Mindenbankügyletet legelőnyösebben végez. — Engedélyezett devizahely. Arurak árai a vasut mellett. **Betéteket elfogad**

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleg levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! BERROVICSE ארבעה נשים
vendéglője megnagyobbítva
Oradea, Str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-u. Mérsékelt árak. Kitűnő házikonyha

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját készítményű bubi, transzformatio, poschitise **parókákat** Hat hónapos villanyos ondolás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10**

Tanuló urileány teljes elátást kaphat zsidó unicsaládnál, zongora, fű dőszoba. Pétőfi-u. 3., I. 6. ajtó 1199

Szenteljen heti 2-3 órát a román nyelv elsajátításának. Cím a kiadóban.

Centrumban levő csinosan berendezett szobába lakótár: nőt keres teljes ellátással (ort. kóser) ill. medika. Érdeklődni Ernster-vendéglőben. 1200

Elsőrangú női ruhavarrónő, nagy gyakorlattal és szerény igényekkel, hához is megy varrni. Kovács Erzsébet Zápolya-u. 17. szám.

Eladó Jajgyári berendezés. Hidraulikus pressel, gyapjufésű is, üzemben megtekinthető. Salamon Olajgyár Gherla. 1198

Hajóstársaság Kolozsvár részére főkövetőt keres. Ajánlatok "Tranzit" Bucaresti, Calea Griviței 157, kiadóudők 1196

Pertekt német gyors és gépirónót (író) felvesszük. Dibela 1195

Gyermektelen házhoz jobb orthodox családtól való teljesen megbízható fiatal lányt keresünk, aki a háztartási dolgokban jár-tas legyen. 1194

Nevelő, aki vállalkozik román nyelv és Chimes tanításra, 2 gyermek mellé vidékre kerestetik. Jelentkezni vasarnaptól délután 1-2 óra között. Mandula Odón Cluj, Str. Dorobantilor 31. 1193

Társ kerestetik tízfizetéshez 100.000 lei készpénzzel és ugyanannyi bankgaranciával „Azonnalra” jelgére.

Dadogó, badaró, halló néma, selyplő stb. beszédnibást sikerrel kezel. Tejes ellátás is kapható. Kolumbán gyógypedagógiai tanár Cluj, Str. Mátel Barsarab (Zrinyi-ucca) 7. 1192

Október 15-re butorozott szobát keres házaspár, lehetőleg a város belterületén. Ajánlatok e lap kiadójába kéretnek.

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Figyelem!

Ajánlok Erdély-szerte elismert tisztán kezelt és frissen olvasott

ארבעה נשים

libazsir

és libabört

5 kg.-tól fejjebb, a legolcsóbb napi árak mellett.

Friedmann

M., Oradea

Nagypiac-tér 11 sz.

Intelligens, házias, szerénygényű, huszonnégy éves leányom részére, más alkalom hiányában, ezuton keresek olyan férjet, ki szép kerengye és berendezésben kívüli hozományra nem relik-tái. Leányom nagy irodai gyakorlata folytán férjének olyan segítségére lehet, hogy a hozományt duplán pótolja. Komoly zsidó iparos, kereskedő, vagy tisztviselő, ha özvegy is 1-2 gyermekkel, írjon özv. Lusztig Jánosné címre. Oradea, Szilágyi Dezső-ucca 9. Str. Pr. Carol.

Izraelita uri családnál helyárossban, uri lány lakást kaphat. Cím a kiadóban. 1171

Jó megjelenésű, intelligensebb, románul beszélő ügyes zsidó kisasszony felvétetne „Aurora” אורורה bodegába, P. Mihai Viteazul (v. Széchenyi-tér) No 25. 1138

Dadogó, badaró, halló néma, selyplő stb. beszédnibást sikerrel kezel. Tejes ellátás is kapható. Kolumbán gyógypedagógiai tanár Cluj, Str. Mátel Barsarab (Zrinyi-ucca) 7. 1192

Október 15-re butorozott szobát keres házaspár, lehetőleg a város belterületén. Ajánlatok e lap kiadójába kéretnek.

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Két szoba konyhás lakást keresek, lehetőleg fürdőszobával. Címet a kiadóba kérek

Őszi és téli Divatkülönlegességek

kabát- és ruhaanyagokban.

Garantált minőségű „Sighisoara” selymek szolid árakban

Grünwald és Steiner

Női divatkülönlegességek áruházában
CLUJ, PIATA UNIRII No. 12.

LITHYNIA

Gyógyvíz

Paptamási ásványvíz
Gyomor-, vese-, hólyag-, epe- és csúsz-banalmak legjobb orvossága. Képviselet: DACIA viztelítő-üzem. — Cluj, Calea Regele Ferdinand

Művészi perzsaszőnyeg

szüvött gobelin, karamani függöny, külföldi fónalak, szővelkelekkel legelőnyösebb beszerzési forrása.

SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Ep. Clorogariu (Uri-u.) 14.

SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. Ep. Clorogariu (Uri-u.) 14.

Menekülés

Irta: ROBERT NEUMANN.

Kíváncsian pillantottam fel. Klein azonban a sötétben állt s így nem láthatam az arcát, csak a szeméi ragyogottak valami kimondhatatlanul. Hallgattam. Ekkor Klein levált az oldaláról és két bódé között a világosságra ment s amidőn követtem, láttam, amint evezett keresztül az emberek, keresztül a téren, a Lövéde irányába. Egy esomé ember, plakátokkal a hátán — Kíno! Kíno! — lökött e pillanatban félre s amint végre keresztülrtem magam a Lövédeig, Klein már nem volt ott. Nem láttam sehol. Bóderől-bódera mentem és káromkodtam.

Ez biztosan megőrült — mondottam magamban — de mi szükségem van rá? Tudok nélküle is utazni. S íme, ott áll az egyik játékkereskedés előtt. A tulajdonos, valami olasz vagy cigány, magas és feketehejű, hullaszínű ábrázattal valami beszélt Kleinmal. Az egyik játékereskedő volt szó közöttük, amelyik óriási fejjel valami magaslaton ült. Ha egy kicsit megpöckölte az ember, akkor a fej elkezdett ingani és azt mondta, hogy igen, igen, igen, egész az örökkévalóságig. Klein azonban nem vette meg. Klein csak nézte az embereket figyelmesen, belemerülve annak rejtett szemébe és hallgatagon nevetgált. Az olasz megszólalt:

— Ha meg akarja tekinteni uram, hátul vannak még nagyobb figurák.

Mi tovább mentünk s miközben egy stand előtt kolbászt vásároltam, Klein ismét eltűnt mellőlem. Ismét belefelt egy felőrába, amíg megtaláltam. Egész megváltozott állapotban akadtam rá.

Egy bódé előtt álltunk, amelyen egy óriási tábla fityegett. „A nagy kalaplovó”. Ez volt ráirva. Es benn a bódében két sorban magistermetű babák állottak, furcsa mumusok, osavargók, lovagok, mindenféle szedett-vedett népség, viaszból és rongyból, magas cilinderekben, két sorban egymás mögött. Ha az egyik sor felbuknik, akkor a másik egy mélysebbe zökken, föl-le, föl-le, örökre. Mindezeket egy automata zenéje szűrte be. Klein bent a bódében állt, a kalapot erősen szemébe húzva. Az arcát nem láttam. Hátulról ismertem meg, a hátáról és a balkezéről, amelyik sárgán és magányosan lógott ki a kabátja ujjából, egész testével a korlátra támaszkodott. A jobbkeze azonban heves mozgásban volt. A jobb kéz fel volt emelve s nagy lendülettel hajigálta a labdát a babák kalapja felé. A kalap felé? Nem! Az arcukba! ti dísznok, bele a pofájukba!

— Klein, — kiáltottam. Összerezzen és odajött hozzám. Szemeiben erőtlen bágyadás pislogott s az arca nagyon sápadt volt. Klein, — mondottam, — s a kis vendéglő irányába vettem az utat, ő pedig mellettem ment, úgy húzva egyik lépést a másik után, mint az, aki önmaga fölött esodálkodik és el van rémülve, a saját maga riadt érzése miatt.

A bejárat mellett egy arenélküli koldus ült, a meleg vendéglőszagban és bólogatott; a hét ember arca azonban az első asztalnál — mit is ittak? Sört? — olyan nagy és olyan vörös volt, mint a felkelő hold. Ha az ember el akar menni előtűk, akkor félre kellett billenni, mint egy táncosnőnek, a szék és a barna fal között. De mi gátol? És mi köt a kabátodhoz? És mi emészt? Az öt férfi mögött a háttérben még van hely. Az öt férfi szavak nélkül, pusztán a mozdulatokkal beszél. Nem tesz semmit — némáki Kopót a ruha rajtuk s a fehér ingmellük celluloidból van. Némák? A cirkuszi zenekarból ezek a trombitások... Az a hosszú arenélküli a herold, aki minden színi előtt a kürtbe fúj. De nem is némák. Az egyik sutlog: a trombitások nem beszélnek! A trombitásoknak gégetuberkulózisuk van. Az akkórban táncolnak. Az akkórban minden férfi, minden nő, minden pohár, minden fény mozog. A táncotér közelében egy nő mellett egy férfi ül; — mit akar ez a kemény férfiarc furcsán előreugró állával? Az egyik szem élesen és éberén

huzódik meg a szemöldök alatt. A másik fölött pedig egy friss vörös flastrom; — nem az imént került ez oda? Hogy ismeretlenné tegye magát? Hogy aléazza magát? Figyel ezek közül valamelyik? Most azonban az egész olyan, mintha viz alá merülne... Ez az egész olyan, mintha kulisszák volnának... Avagy űrszemek állnak itt körös-körül?

Klein lehuz az egyik asztalhoz és kérdezi:

— Nem detektív az ott?

Es tényleg szemben velünk egy hatalmas, szélesmellű férfi ül, ringatva magát a széken s a lábával a zene taktusát verve és a szemünkbe névet. A szemében valami felfoghatatlan lobog, mint az olyan emberek szemében, akik észrevétlenül kacsalítanak. Olyan embernek látszik, aki állatszédítővel, selyemfiúkkal és sörgyári kocsisokkal áll bizalmas lábon. Oriás testén fekete, sima zakó. A kabát ujjai tulróvidek. A nyakán nincs gallér. Valami virágos mintázatú gyapjúmellény van rajta és izzadó homlokán fel van tolvva fekete kemény kalapja. Egyik karja szélesen öleli át partnere vállát. A keze husvörös és duzzadtan él, mint egy állaté. A fekete ruha zsebeiben — nincs azokban nehéz tárgy? Mireánk néz? Miért néz reánk? Most azonban ismét kiáltzik ez a tekintet a táncolók mögött és Klein fölnevet. Snapszot? Miért ne igyunk meg egy pohár snapszot?

— A Légi Hintán még sohasem ültem — mondja Klein a trombitásnak. Az az erős, kagbaszakadt férfi, a sima zakóben, láncol, és a partnere nem valami hölgy, hanem nőimitátor a Tündérpalotából. Szemek néznek reánk? Egy bácsika lép be a hátulsó ajtón, ünnepi ruhában. Kerek fejével asztalról-asztalra megy. Nem ez az a férfi, aki egyszer a sötét utcavaron kódogott? Az arenélküli kürtös valamit vagdos a tányérján, késsel és villával. A tányérban azonban nincs semmi. Gyufaszálak és cipőpótlai.

— Meggyilkolták Abelt — mondja Klein az asztalon keresztül. A siketnémák mindentéről beszélnek, hangfalannul és a zene recseg, keresztül az agyon. Snapszot?

— A lapdákkal a Kalapokat? Nem! Az arcukba! Ti dísznok, bele a pofájukba, — meséli Klein a trombitásnak.

Az ajtó előtt valami láma kerekedett. A társaság nagyrésze kirohan. Ebben a pillanatban a terem levegőben. Akik bent maradoak, még gyorsabban táncolnak tovább. Egy nő nevet és énekel. Egy hátulsó asztalhoz húzódtam és hirtelen felfedeztem, hogy a zongora mellett ülök. A zongora játszik — pedig nem ül előtte senki. Villanyzongora. Szellemkezek ugarnak a billentyűkön és nyomják le és billegetik a trillákat, a staccatifikat és a kadenciákat borzalmasan kísérteties elevevességgel. Odakiut ujjabb kiáltozás és asszonyi hangok. Az ajtó szaktítja fel valaki. A tánc megáll. Hirtelen csend. Nagy csend. Csak a zongora zeng tovább. Egy kísértet a Valenciát játssza, azután a nyitott ajtón keresztül egy kiáltás tör a terembe:

— Rendőri!

Mindenki föláll és kiszalad. Keresztül az ablakon? Keresztül a hátulsó ajtón? Tolongás...

A kövér megvert valakit.

— Annát verte meg. Azután valaki a segítségére jött, egy idegen, erre ez a torokának esett, az meg ennek a képibe. Miért is avatkozik bele.

— Gyorsan eltűnni! A rendőrök mindjárt itt lesznek.

Tolongás. Egészen hátul, a terem mélyében a kísértet játssza a Valenciát.

Futás. Azután hat-hét idegen arccal, zsebtolvajokkal és selyemfiúkkal amögé az üres cirkuszkocsi mögé bujnak, amíg az őrző elhalad. Futás. Ösvényeken és mezőn. Az egyik helyen két emberre akadnak, akik a földön fulladozva lihegnek. Futás. Az erősözegély. Egy nagy bokor mögött valami világosság tör elő. Az erdő

fői között ősz sötét ásit és a nedves falevelek szaga. Ott rajtuk keresztül vezet az ut! S a hátraforduló tekintet még mindig lát egy távoli fényt. Mig azután már csak egyetlen egy lámpa világít a nagy magányosságban, egy remegő fénypont. Klein megáll és halkán sugja:

— Ez a fény a Légi Hinta árbócán a lámpa. Ha jobban odanézel, felismerheted a picike magányos zászlót is, amint lebeg a szélben.

Az északra menő vonat. Harmadik osztályú szakasz, huzatos, majdnem üres. Egy parasztszönyor ül benne, valami szárnyasokkal telt kosárral és egy kövén ember, valószínűleg falusi szatócs, különben senki.

— Hátra, hátra, — sutlogja Klein a fülembe. A vonat vegyessvonak. Teher- és személyszállító. Minden állomáson meg-

áll s minden állomáson egy örökkévaló, amikor Hartburgban látjuk a Perronon a zsendárokat. Kiszálltunk a tulesó oldalon és előre szaladtunk egész a postakocsi k. g. De a kivilágított ablak mögött egy ember ült és a leveleket válogatta. Itt lehet nem lehet megbujni. Visszaszaladtunk a személykocsik mentén. Az egyikben egy csendő ment keresztül. Azután következtek a teherkocsik. Teglát szállítottak és az egyikben cement volt. Az egyik kocsit úgy látszott, üres. „Negyven embernek és hat lónak”. Ez volt a kocsira írva. Segítettem felküzni Kleinnek, mert a vonat már mozgott. Hideg volt és egy sarokban lapultunk meg, ahol mindenféle ládahunlak feküdt. Szél volt és hideg és fáradtak voltunk. A te szeméi is lecsukódott már? Buj bele a bűdös szalmába testvérem és aludj.

Az után valahol lámpák és szuronyok villantak. És le voltunk tartóztatva.

(Vége.)

Hirdessza az Uj Keletben

Könyvjegyzék

az Uj Kelet könyvosztályában kapható könyvekről

Mauriac: A méregkeverő	230	Földi Mihály: Csabitó	272
Zola: A pénz	289	Rosenákné B. Blanka: Házasság	190
Ambrus Zoltán: Midás király I-II.	306	Gárdonyi Géza: Abel és Eszter	136
Ostenso: Szállnak a vadludak	265	— Hosszuhajú veszedelem I-II	340
Thomas Mann: A Buddenbrook ház (Két kötet)	476	— Kiki a párijával	136
Galsworthy: A fehér majom	238	Kosáryné Réz Lóia: A pápaszem	68
Bonsels: Tündérvilág (Himnuszok)	153	Andai Ernő: Sona ilyen tavaszt	136
Tolstoj: Karenina Anna (Két kötet)	384	Kiszely Gyula: Cserházasság	136
Emil Ludwig: Az ember fia (Krisztus élete)	272	Szöllősi Zsigmond: A férfi szerelme	55
Ruyard Kipling: A kialudt fény	146	Arlen: A zöld kalap	136
— Naulahka	146	Paul Morand: 50% szerelem	81
I. Kessel: A véres puszta	122	Lesage: A sánta ördög	136
Bourget: A parkettáncos	136	Walpole: Jeremias (Egy 8 éves fiu regénye)	136
Legujabb Wells-könyvek			
A püspök lelke	190	Ferri Pisani: Szerelem Amerikában	163
Mr. Polly lázadása	81	Hough E.: Mary Warren csodálatos története	102
Britling	102	Br. Orcy Emma: Az ószez kuszált fonat	136
Emberek — életek — szerelmek			
Híres emberek életének regényei		Ludwig Wolf: A játékos	204
Paleologue: Cavour	238	Courth Mahler: A büszke halgatás	102
Szini Gyula: Jókai (A legnagyobb magyar író életének izgalmas regénye)	204	— A gyöngysor	122
Marius Audre: Kolombusz		— Bárki vagy, szeretlek	25
Kristof igaz kalandja	192	Csath Kálmán: A házasságok az égvén köztetek	25
Rafael Sabatini: Borgia Caesar élete I-II. (A méregkeverő, orgyilkos, vérfertőző Borgiak valódi története (Két kötet)	408	Rosny: Fekete ország	25
Maurois: Disraeli élete	272	Axenham: Barbara boldogsága	25
M. Hary: Kleopatra szerelmi élete	136	Thurston E.: Charmeuse	102
Murat hercegné: Nagy Katalin cárnő szerelmi élete	128	A. Neumann: A sátán (2 kötet)	292
Paleologue: II. Sándor cár tragikus regénye	128	Lehne: Klé vagyok	60
Szaszanov: Végzetes évek	408	— A grófné szerelme	60
Sas Ede: Desdemona leánya	55	Werner: Dacos szerelem	60
Moly Tamás: Szegedi Emma színésznő	55	Adlersfeld-Ballestrem: Régi történet	60
— Karneval	80	Hutchinson: Az asszony, aki pénzt keres	230
Berend Miklósné: Liktető talaj (Két kötet)	476	Dekobra: Leányszóktetés	55
Ambrus Zoltán: Berzsenyi dicsőítése (Ambrus legujabb műve)	170	Edgar Wallace világhírű detektív-regényei:	
Medveckey Bella: Amor (A híres operaénekesnő szenzációkkal teljes regénye)	255	A vörös kör	136
Vándor Iván: Súlyomház	217	A zöld Yász	204
Pekár Gyula: Az ezüsthomlokú vándor	119	A Polyanthe titka	136
Lőrinczi György: A boldogság császára	119	A titokzatos banda	190
Sásdi Sándor: Vadludak	136	Opera-ismertető	
Darnay: Bujdosó gyöngysor (A balatoni és bakonyi várak regénye)	204	A legujabb és legkötelesebb operavezető és zenel utmutató	
		Mozart: Figaro lakodalmi	68
		Bizet: Carmen	34
		Erkel: Bánk bán	34
		Puccini: Turandot	34
		Wagner: Lohengrin	34
		Schidloff: Az érvényesítés művészete	90
		A jó házi konyha	22
		Déry Tibor: Énekelnek és meghalnak	102

A törvénye mániát pa alatt kormány máty paragraf vnyitkozó megérdemelt 15-re összehí hetőn delutá képviselői és munkájukat. ezáltal sem minden küls kelteti, hogy programmal jésőben kötele tansai pedig roll-munkáva mentarizmus megfelelően szemeik előtt lom közölték. Látszólag t rendben meg talom, ez a l parlament ka segeti egy gázó küzdő ország megnyilvánul nek tákarni. kapunyitásána hibája van. O csak a partat máty jelenü, d is, amelyre a vüli utésszako molyság kász megszavazásá szavonhatatlan Nos, október nyek szugges zéknek igazza kivüli szesszi tla már beje söt, inkább h köp, amelye képviselők op tek meg, hog válságban sze váltóként váró segét elcsúts A kormány a kölcsönt és ennek a leges lett volna. Ma latkozatok jel végül megis o jak szavazni. Nincs módunk hírek alapos, Am két dolog a német-romá feneklettek es vesz részt a sike: hogy a párt a nemz tánsai, akik k gek exponens vesznek részt a kölcsön me lya lesz és mi viselni a külf törvényjavaslá mány még mentarizmus sem tudja pártpolitikai n a kérdést, han szörnyűbbé vt csak az eddig zolt osabolt ter